

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ראשון

היכל
שמיני

מאמר
ואני תפלתִי לך הוי' – תר"פ

מכבוד קדושת

אדמו"ר יוסף יצחק

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת
„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וחמשה לבריאה
שנת השבעים וחמש לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

פתח דבר

לקראת ו' תשרי, יום ההילולא הששים של הרבנית הצדקנית מרת חנה
תנצב"ה (אמו של – יבלח"ט – כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א), נסתלקה שבת
תשובה בעת עלות המנחה שנת תשכ"ה –

הננו מוציאים לאור את המאמר ד"ה „ואני תפילתי לך הוי" (הב') אשר לכ"ק
אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע, שכנראה נאמר בש"פ בהר-בחוקותי ה'תר"פ¹.

רוב המאמר נדפס בספר המאמרים תר"פ² מכת"י מעתיק³, וכעת הגיע
לידינו כל המאמר בגוכתי"ק⁴.

* * *

לתועלת הלומדים והמעיינים, חולק המאמר לקטעים וניתוספו הערות ומראי
מקומות הבאים בשולי הגליון – ע"י המו"ל.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

מערכת „אוצר החסידים"

ימות המשיח,

יום ג', וא"ו תשרי, ה'תשפ"ה

ברוקלין, נ.י.

(1) מאמר הששי מתוך ההמשך שמתחיל עם ד"ה „ויאמר משה זה הדבר". וראה במפתח
מאמרים בהתחלת סה"מ תר"פ.

(2) הוצאת קה"ת, תשמ"ו. הוצאה שני' – תשמ"ז.

(3) נדפס בסה"מ שם ע' מב-סב.

(4) מאמר זה הוא הגהות לכמה פרקים מהמשך תער"ב (ראה בפנים המאמר הערה 1)
בתוספת התחלה וסוף, ולע"ע הגיע לידינו רק ההתחלה וסוף והגהות, ושולבו ההגהות עם פנים
המאמר ע"י המו"ל.

MA'AMOR

VA'ANI TEFILASI LECHA HASHEM — 5680

Published and Copyrighted by

“KEHOT” PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway, Brooklyn, N.Y. 11213

Tel. (646) 770-3589 • kehotp@gmail.com

Printed in U.S.A.

5785 • 2024

ואני תפלתי לך ה' עת רצון אלקים ברב חסדיך ענני באמת ישעך, דזהו תפלת דוד דתהי תפלתי עת רצון, דהנה דרשו הוי' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב¹, וישנם זמנים שהוא קרוב, וישנו מה שהוא בכל עת וארז"ל (ר"ה י"ח א) כאן ביחיד כאן ברבים, דביחיד הוא בהמצאו בזמן קבוע, ולרבים הוא בכל עת וזה הי' בקשת דוד כי תפלתו הגם שהוא יחיד יהי' כמו הרבים שתהי' עת רצון, דפלא גדול דדוד כמו שהי' למטה הי' מרכבה עליונה לאלקות במדרי' שלו שהוא בחי' מל' שהוא בבחי' ביטול ושפלות ולכן גם הוא קרא עצמו בשמות הביטול ואנכי תולעת ולא איש² שהביטול דמדריגתו כמו שהיא למעלה במדריגה הי' זה בו בהרגש למטה מטה בגופו ממש, ונקלתי עוד מזאת והייתי שפל בעיני³ שהי' בתכלית הביטול והדביקות ממש, הנה הוא יבקש גדולות כזו שתפלתו שהוא יחיד יהי' כמו תפלת הרבים, איך הוא זה, ומה הענין בזה. ועוד הוא מבקש עוד אלקים ברב חסדיך שהיא בקשה סתמית, דאלקים יהי' בבחי' רב חסדיך, ולא עוד שתפלתו יהי' כמו הרבים אלא כי ענני באמת ישעך, שיענהו פי' שיהי' נענה בתפלתו ומבאר עוד מה יהי' המענה שיהי' בחי' ישעך, שהוא ישע בחי' העצמות כבי' שהוא ישעך האמיתי, מה ראה על ככה שהוא בתכלית הביטול שלו יבקש ויתאוה למד[ריגו]ת נעלות כאלו, וכ"ז הוא מה שלא הלכתי בגדולת ונפלאות⁴, שאמר דוד על עצמו, ומה הם הגדולות ונפלאות שלא הלך אחריהם.

ולהבין כ"ז ילה"ק משנת"ל דהרצון העצמי הוא הנקודת אמת שבנשמה, וכמו האמת הנה מתחלת המשכתו עד סופו הוא אמת, כמו"כ הרצון מתחלת המשכתו עד סוף התקשרותו הוא במדרי' אחת ממש, וזהו"ע התמימות שבכל הכחות, וכמו האמת אף שאינו בגילוי הוא אמת כמו"כ הרצון עצמי אף שהוא בהתעלמות ישנו כמו שהוא, והאמת הרי אינו מתערב עם השקר והשקר אינו פועל עליו כמו"כ הרצון העצמי שהוא האמת שבנשמה אינו נכבה ואינו נפסק ואין כל התאוות והענינים החומרים פועלים עליו וכנ"ל⁵ בענין המים

(1) מאמר זה (מפרק לא) הוא הגהות לפרקים שצ"א-שצ"ו שבהמשך בשעה שהקדימו תער"ב (המשך תער"ב ח"ב ע' תתג ואילך).

(2) תהלים סט, יד.

(3) ישעי' נה, ו.

(4) תהלים כב, ז.

(5) שמואל-ב ו, כב.

(6) תהלים קלא, א.

(7) בד"ה קרוב הוי' שנה זו פכ"א ואילך (נדפס בקונ' בפ"ע (קה"ת, תשפ"ד) ע' ה ואילך).

(8) בד"ה קדושים תהי שנה זו פי"ח (נדפס בקונ' בפ"ע (קה"ת, תשפ"ד) ע' כט).

רבים דריבוי התענוגים לא יוכלו לכבות את האהבה דהרצון העצמי, והוא בחי' עצם הנשמה כמו שהיא מושרשת בבחי' הרוממות דבחי' מל' כנס"י מקור דנש"י ועוד במדרי' נעלות יותר שע"ז הוא כל ישראל בני מלכים הם, עצם הנשמה כמו שהיא למעלה קשורה ודבוקה במקורה ושרשה בחי' אוא"ס דכל כבודה בת מלך פנימה⁹ שהיא פנימי בעצם מחצבה בפנימה, וחבוקה ודבוקה בכ"י בחי' העצמות.

(כז) **והנה** מדרי' זו דבחי' האמת דנשמה הוא מדרי' האלקות שבנשמה, דבכל נשמה ונשמה הרי יש האלקות שבנשמה וזהו מדריגתה, דהנה כתי'¹² כי חלק הוי' עמו, שהוא השם הוי' שישנו בכל אחד ואחד מישראל בנשמתו¹³, דהנה אין¹⁴ מלך בעם¹⁵, הרי צריך להיות שהעם יהי' בדומה אל המלך שיחול עליהם שם וענין המלוכה, וכמו בהאדם הרי אינו שייך המלוכה על הבהמות והחיות או הזבובים ונמלים, שלא יחול עליהם שם וענין זה כלל, כ"א האדם שהוא בסוג הדומה אל המלך, הנה עליו נופל ענין המלוכה, להיות מלך עליהם שהם בטלים ו[נשמע]ים אל המלך, ועושים כתר מל' להכתיר את המלך, והמלך מתנשא עליהם ומנהיגם כרצונו, וכמו"כ הוא בכדי שיהי' עם הראוי להיות מלך עליהם, הוא ע"י כי חלק הוי' עמו, ע"י השם הוי' שיש בכאו"א ע"י"ז הוא בבחי' עם ששייך עליהם המלוכה של מעלה, שהם מכתירים את המלך ברצונו ית' וכבי' הוא מתנשא עליהם להנהיגם כרצונו ית', וזהו האלקות שבנשמה.

דהנה חמשה שמות נקראו לה נר"ן ח"י¹⁶, ובזהר אי"י¹⁷ נר"ן ונשמה לנשמה, שכולל חי' ויחידה במדרי' אחת, והוא כנ"ל דלהיות תענוג ורצון הוא בעצם א' אלא שהתענוג הוא פנימי לכן הוא מתעלם ורצון חיצוניות לכן הוא מתגלה שהוא החיצוניות דפנימיות זו גופא, וכנ"ל דבפנימיות הרצון הוא שנמצא עצם התענוג כמו שהוא בעצם מדריגתו ואינו מתפשט ומתגלה להיותו פנימי

(9) שבת סז, א. זח"א כז, ב.

(10) תהלים מה, יד.

(11) נוסח הושענות (יום ג').

(12) האזינו לב, ט.

(13) ראה לקו"ת פ' ראה יח, א ואילך. תצא לח, ג ואילך. סה"מ תרע"ח ע' צו ואילך. עטר"ת ע' תריא ואילך.

(14) בחיי וישב לח, ל. שם ר"פ בלק. כד הקמח ר"ה (ב) ד"ה ועוד (ע' שעט – בהוצות שאוועל). ספר החיים פרק גאולה פ"ב. עמק המלך שער א (שער שעשועי המלך) רפ"א. שעהיה"א רפ"ז (פא, ב).

(15) בע"מ: כ"ה בכתי"ק. ובסה"מ תר"פ: בלא עם.

(16) ב"ר פי"ד, ט. דב"ר פ"ב, לז. – בכמה מקומות (ודפוסים) הוא בשינוי סדר. אבל כ"ה (הסדר בפנים) בע"ח שער מב (שער דרושי אבי"ע) בתחלתו. שער הגלגולים בתחלתו. ובכ"מ.

(17) ח"א עט, ב.

והעלמי בעצם מהותו, והוא נמצא רק בפנימיות הרצון, ומתגלה התפשטותו ע"י הרצון דוקא, דזהו מה שהמצות הם בחי' רצון ותענוג כאחד ממש, שהעיקר דמצות הם בחי' רצון שהוא רצונו ית' העצמי, ונראה העצמיות בהרצון שהוא כולל שני הפכיים כאחד (דזהו מגדר העצמי לכלול הפכיים בנושא, ולכן הרי הרצון בעצמו הוא מדוד שהוא דווקא באופן כזה בכל פרטיו דוקא, אז אויב דיא פרטים הוא כמו שהי' הרצון, ובא"ל אינו כמו שהוא רוצה, דזהו"ע המדידה דמצות כנ"ל שלבד מה שהוא מדידה כללית הנה בא במדידה פרטיות כנ"ל, והרי רצון ענינו פרטים דוקא והוא עצמו תופס העצמות ולא הפרטים כנ"ל באהבת ורצון האב אל הבן שהוא בעצמו ומהותו של הבן, והפרטים אינם נוגעים כ"כ כנ"ל, שהם עניני' הפכיים שיש ברצון להיותו בחי' ומדרי' עצמי, הוא אחד הענינים ההפכיים שכולל בו כו'), וברצון זה הנה הפנימיות שבו הוא התענוג העצמי שיש במצות, ולכן מה שהוא בגילוי במצות הוא בחי' הרצון ובא במדידה דוקא כנ"ל דלהיות שהוא מהות מדריגת הרצון וענינו במדה וגבול דאז הוא כמו שרצה ברצון זה, ובפנימיותו הוא הענג העצמי שהוא נמצא כלול לעולם בתוך פנימיות ועצמיות הרצון כנ"ל, וזהו נח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני¹⁸, דאימתי הוא הנח"ר והתענוג דכשנעשה רצונו דוקא דלהיות שבעשיית הרצון הרי נמשך ומתגלה העמק הפנימי שהוא בתוך תוכיות ופנימיות הרצון, וזהו אשר קדשנו במצותיו שע"י מצותיו שהוא בחי' רצונו ית' הוא אשר גילוי התענוג העליון שהוא ציונו ממש שהוא בצוותא וחיבור אמיתי, והוא דוקא ע"י המצות שהוא בחי' רצון דלהיות הרצון וענג הם ענין אחד ומושרשים בעצם אחד דלהיותם זה פנימי וזה החיצוניות פי' הגילוי של פנימי זה והם במדריגה אחת, ולכן בזהר¹⁷ חשיב במדרי' אחת נשמה לנשמה, דהד' מדריגות שבנשמה הם הד' אותיות הוי' דיו"ד הוא נשמה לנשמה שהוא הרצון פשוט שהוא נקודת האמת שבנשמה, והוא איתן שבנשמה דאיתן פירושו חוזק והוא החוזק והתוקף שבנשמה, וכמ"ש¹⁹ איתן מושביך, שהוא האיתן שבנשמה והוא עצם הנשמה כמו שהיא למעלה בחי' כל כבודה בת מלך פנימה²⁰ מחצב הנשמות שהוא בחי' פנימה בעצם מהותה, והוא מדריגת העצם כמו שהיא למעלה בשרשה חבוקה ודבוקה בבחי' העצמות ממש, שהיא אף שהיא למעלה מ"מ הרי אומר²⁰ נשמה שנתת בי שה[יא] מגדרת בהגוף, היא בסוד הבריאה אינה באה בהתלבשות ואינה בגדר ההתלבשות כנ"ל שתתלבש בהגוף אבל מ"מ הנה בכח המפליא לעשות²¹ היא שבאה בהגדרה, שהיא מוגדרת בגוף זה דוקא, והיא הנותנת כח ועוז גם בהנשמה המלוכבת בגוף.

18) תו"כ ופרש"י ויקרא א, ט. ספרי ופרש"י פינחס כח, ח. וראה לקו"ש חל"ב ע' 1. וש"נ.

19) בלק כד, כא.

20) ברכת אלקי נשמה (ברכות ס, ב).

21) ראה דרכי משה לטור אר"ח ס"ו סק"ב. רמ"א אר"ח שם סוף ס"א.

והנה אות הוי"ד כתיבתו הוא נקודה עם ב' עוקצים²², שהעוקצים הם בתבניתו העצמי, ואין זה כמו התגין שהם רק כתרי האותיות שהם באים לעטר האותיות אחרי שנגמרה צורתן העצמי, והוא רק כתר תפארת אבל הוי"ד הנה עוקציו הם תבניתו שמתחילין לכתוב מהעוקץ העליון²³, דהרצון העצמי הוא בחי' התוקף והכח העוז שבנשמה שהיא איתן מושבה בבחי' העצמות ית' שקשורה ודבוקה, אמנם הענג הוא פנימיות הרצון, והוא כנ"ל גם ברצון העצמי יש ענג נעלם, והוא הענג שיש, בא א' אידין איז פראן אזא גישמאק אז בשביל אחדות הוי' ואמיתת רצונו ית' כדאי לו לקבל כל יסורים ועינוים קשים ר"ל, ומסתיים הוי"ד בעוקצו השני, והוא המס"נ בכח כמו שהוא בפועל, ושני העוקצים הם המגבילים את הוי"ד (שזהו המעומ"ט שלו, וזהו אמיתת ענין המגביל, וכנ"ל²⁴ דמעומ"ט הוא המגביל את הדבר ומתאר את מהותו). והוא העוז והתוקף בהכח כמו שהוא בפועל במס"נ שיש בכאו"א מישראל, דבכללות הוא מה שעליך הורגנו כל היום²⁵, דמה שישראל אומרים עליך הורגנו, אין זה שמתאוננים לפני אביהם שבשמים, כי אתה הסיבת לנו כי עליך הורגנו, וכמו"כ אין זה שבגלל זאת דורשים שכר, דלהיות שעליך הורגנו ע"כ תענה לנו ותעשה עמנו חסד, (דכל זה שתעשה עמנו צדקה וחסד לפי שאנחנו בניך, והאב מרחם על בנו, כי בנו הוא, אנחנו עמיך וצאן מרעיתך²⁶, והמלך מרחם על עמו, והרועה על צאנו). כ"א עליך הורגנו, הוא רק הקריאה העצמית והפנימיות שיש בכאו"א מישראל הוא כי עליך הורגנו, אט דאס איז מהות פון א' אידין דער עונג און דער תוקף אין מס"נ בכח כמו שהוא בפועל, בכל פרט ופרט בכל יום ויום ממש, וזהו כל מציאותינו מציאות מהות נש"י כי עליך הורגנו, עליך פי' בשביל אמיתת רצונך להיות עולם הגשמי ואחדותך שיהי' בטל לאלקות הורגנו כל היום, מכל המונעים ומעכבים, ואס זייא קאנען פאר לאיידין²⁷ א' מציאות ואס איז כל ענינו נאר ויא רצון אלקי איז, וזהו מהות נש"י מצד עצם מהותם באור הנשמה שלהם כמו שהיא בעצם מהותה בבחי' ומדריגת איתן שהוא הוי"ד דשם הוי' כמו שהוא בבחי' רצון הפשוט.

אמנם זהו בעצם הנשמה כמו שהיא למעלה, ומדריגה זו הוא בחי' איתן האזרחי²⁸ מה שהוא מאיר וזורח גם בהנשמה המלוכשת בגוף בבחי' נר"ן, והוא

(22) ראה גם סה"מ קונטרסים ח"א רנג, א.

(23) ראה גם אגה"ת פ"ד (צד, ב).

(24) בד"ה קרוב הוי' שנה זו פכ"א (נדפס בקונ' בפ"ע (קה"ת, תשפ"ד) ע' ז).

(25) תהלים מד, כג.

(26) תהלים עט, יג.

(27) קאנען פאר לאיידין: כ"ה בכת"ק. ובסה"מ תר"פ: קאנען ניט פאר לאיידין.

(28) לשון הכתוב – תהלים פט, א.

הה"א דשם הוי' שהוא בנשמה (דנר"ן) והוא מה שיש החוש בנשמה להרגיש ולהכיר את האלקות בכל דבר, אין נשמה איז פראן אַ חוש דער הערין אלקות און דאס לייגט זיך אפ אין נשמה זייער גוט דער דערהער מיט אַ הנחה וקליטה פנימיות, והוא כמו עד"מ הנה למטה בחושי העולם אפילו שהם חושים עבים וגסים מצד החיוני, הנה נראה ג"כ שיש מהותים נבדלים ישנם כאלו שהם חומרים וגסים בעצם מהותם, הנה בכל דבר ה"ה תופסים רק הגשם והחומרי, וישנם כאלו שהם זכי הטבע, הרי בכל דבר הם רואים הטוב והיפה שבזה, עפעס אין יעדער זאך זעהעט ער נאר דיא איידעלקאייט און די הייכקאייט פון דעם שאינו רואה דעם ניט גוט, להיותו בעצם טוב עין ובעל מזיגה טובה בעצם מהותו, הנה הוא רואה הטוב שבכל דבר והלא טוב אינו רואה, ומה שרואה הוא רק בהעברה, ומצדיק את מי שרואה בו מדה או ענין לא טוב (ומרחם עליו על זה, והוא מצדיק את זולתו, את עצמו אינו מצדיק כנ"ל בענין צדקת עצמו, ואס מיא מאכט זיך גירעכט כו'), וכמו"כ ישנם הנבדלים בעצם שכלם ישנם כאלו שהם באים לידי השגת דבר אבל הוא בעיקום (קרום) שאינו תופס הנקודה והענין שבזה, רק לוקח פרטי הענין, וגם על זה אינו עומד מתוך ידיעה והכרה כ"א הוא סובב והולך, ולאחר ריבוי יגיעה הוא עומד ובא על הענין כמו שהוא, וישנם כאלו שתחלת קרבנתם אל הענין גייט זייא צוא גלאייך אל הענין ואל העומק שבו, און נעמען את עצם הענין, וא"כ ה"ה נבדלים בעצם מהות ענינם שאלו (מדרי' הא') כל עמלם לבוא אל הענין, ואלו (מדרי' הב') כל עמלם בגוף ועצם הענין שאלו לוקחים הפנימיות והעצמיות ממש שבהענין מה שאלו בכבד גדול ויגיעה עצומה יעמדו ע"ז במשך הזמן. וכמו"כ הוא בנשמה שהיא במדריגתה כמו שהיא יש לה חוש לקבל ולהרגיש ענין אלקי, און גייט צוא גלאייך צוא דעם ענין בלא סיבובים וענינים, בכל דבר הרי היא מרגשת העומק והפנימי, שהוא האלקי, שזהו הה"א דשם הוי' שבנשמה, ואס נשמה האט דעם חוש דוקא, וכמו גם בענינים הטבעיים הרי מצד חוש הנשמה היא רואה הנפלא שבזה, וכמו אגרה בקיץ לחמה²⁹, שהיא בריאה נמוכה, אבל בכ"ז יש בה חכ', והחכ' היא אלקית (לפ"ע הטבעיות, שכן הטביעו בה, להיות כן. וכמשנ"ת בד"ה אז ישיר.³⁰) או כמו ויצא חצץ כולו³¹, וכמו"כ בכל הענינים הנה מצד חוש הנשמה הנה נראה האלקות בכל פרט, דזהו בכללות ההפרש בין העובדים מצד הנשמה שהם באים על הענינים כמו שהם, ולכן עבודתו במדרי' נעלית יותר, דהרי אלע קומען דאך צוא אל האמת, אבל זהו כמו שבאים בדרך סיבוב ועקלתון, וכמו מי שהוא בעל חושים עקומים הנה עד שבא על אמיתת הענין

29) ע"פ משלי ו, ח (ושם: תכין בקיץ לחמה אגרה בקציר מאכלה).

30) לא הגיע לידינו לע"ע.

31) משלי ל, כז.

הנהו שואל שלא כענין ומושיב שלא כהלכה³², ועומד בשאלות ותש[נבות] כאלו עד שסוף כל סוף בא על הענין, וכמו"כ הוא בעבודה דהעובדים בבחי' נפש ורוח הם בסיבוב כו' והעובדים בנשמה (ואין הכוונה עבודת הנשמה כו' כ"א בחוש הנשמה) הם מתקרבים אל אמיתית הענין כמו שהוא, והוא בחי' נחל איתן שהוא בחי' ההתפשטות דבחי' איתן שבא מן עצם הנפש.

וא"ו דשם הוי' הוא ברוח שהוא וצדקה כנחל איתן³³ שהם המדות הבאים מהשגה וחוש זה, והוא מה דכללות כל המצות נקראים בשם צדקה³⁴, ובפרט הוא במצות הצדקה, והוא דלבד זה שאינו עושה דבר זה מפני שהוא כמותרות לו, אז עם איז שיים גאר איבעריג הוא נותן לזולתו ג"כ דבכאלו אינם מדבריי' כלל, שאינו בכלל הקדושה, אלא שאינו נותן ומשפיע מפני הנדיבות שלו כ"א להיות זה מצוה שכך רצונו ית', ומשו"ז הוא עושה זאת, ולכן נמצא מזה שהוא מייקר ומחבב אותו ביותר, שהו"ע והמפייסו, וכמו שחביב ויקר לו גוף התפילין והציצית להיותם כלים לאור העליון ורצון הפשוט שהוא רצונו ית' כן הוא זה שחביב ויקר לו זה שהביא אותו להתאחד עם האלקות שציוה ברצון זה כו' והוא הוא"ו דשם הוי' שהוא בחי' ההתפשטות של ההשגה דה' שבנשמה.

וה"א אחרונה היא בחי' מעשה, והוא המס"נ בפועל כמו שהוא בכח, וזהו איתן האזרחי דבחי' איתן הוא זורח ומאיר בכל המדרי' כמו שהוא בעצמו, דזהו יחידה ליחדך בפועל, דכמו שהיא בבחי' יחידה תענוג ורצון כחדא שמקבלת מבחי' יחיד, ונקראת יחידה יחיד ה', הנה מדריגה זו נמשכת למטה מטה ממש עד בחי' המעשה יחידה ליחדך במעשה התחתונים במס"נ בפועל כמו שהוא בכח, וזהו כי חלק הוי' עמו השם הוי' שיש בכאו"א באור הנשמה.

כח) והנה חלק הוי' עמו ממש, והוא שיש שם הוי' בהגוף³⁵, דבגופי נש"י יש הוי', והוא דיו"ד דשם הוי' הוא הראש, שהוא ראש האדם ומלך האברים, וכמו שהיו"ד הוא נקודה אבל הוא נקודה כללית שכוללת כל האור והעצמיות³⁶, וכמו"כ הראש הרי גם בגשמיותו הנה אף שהוא קטן מכל האברים הנה כולל בתוכו כל החושים הנעלים, שהם גופנים ראי' שמיעה ריח טעם,

(32) ראה אבות פ"ה מ"ז.

(33) עמוס ה, כד.

(34) ראה ירושלמי פאה פ"א ה"א.

(35) ראה אוה"ת תזריע (ח"ג) ע' תקכד. סה"מ תרכ"ט ע' יח. וש"נ. עטר"ת ע' תריז. סה"ש

תש"נ ח"ב ע' 637. תשנ"ב ח"א ע' 325 הערה 52.

(36) ראה סה"מ תרס"ד (קה"ת, תשפ"ד) ע' רסט. המשך תער"ב ח"ב ס"ע תתסו. תרע"ח ע'

ג. פר"ת ע' ערב. סה"מ קונטרסים ח"א רנב, ב.

והחוששים הרוחנים דחב"ד שהן במוחין חומרים וכמו מוח החב"ד שנת"ל³⁷ שהם כלים לאור השכל והחכמה ממש, דהמוח הגשמי מקבל האור והשכל הרוחני ומשיגו ומקבלו בטוב ועוד יותר שפועל בו הגילוי והאור כו', והוא בדוגמת הוי"ד שהוא קטן וזעיר ומכיל בתוכו אור העצם, והוי"ד הרי יש בו ב' עוקצין, דהעוקץ העליון הנה בד"כ הוא מה דשריא על ראשי, ובד"פ הוא כח המשכיל שלמעלה מהמוחין חב"ד, ועוקץ הב' הוא בחי' הדעת שנת"ל³⁸ שמחבר המוחין עם המדות בפנימיותם ממש, דהנה לבד זה מה שע"י הדעת הוא התקשרות המוחין עם המדות בכלל שהמוחין יהיו שייכים אל המדות והמדות יהיו כלים לקבל אור המוחין, הנה הדעת הוא שפועל התקשרות פנימיות המוחין בהמדות, דלבד זה שהמוחין הם בבחי' עילה אל המוחין³⁹ והוא אור השכל השייך אל המדה (כמשי"ת אי"ה) כ"א שיהי' בחי' ומדרי' עצמות המוחין בהמשכה ונטי' אל המדות, וכמו"כ הוא במדות דהנה לבד זה שהם נלקחים ונולדים מן המוחין יהיו כלים בהפנימיות שלהם להכיר אור המוחין הפנימי' בהכח שלהם להיות מדות שכליים, פי' שהאחוי"ר שיהי' לא יהי' רק כמו המדות בהתפעלות הלב בלבד, כ"א לפעול דבר בחיות ואור פנימי ממש, בהעבודה שבכ"י, שהפי' בזה שכל כך יהי' בהם זריחת אור המוחין בבחי' הפנימיות שלהם עד שלבד זה מה שכחם, כח האהבה וכח היראה שנת"ל (שהם בבחי' כח לבד) יאירו בטוב כפי כל מהותם בעת ההשגה הנה ע"י טיב הקבלה יהי' מהם לידה והתגלות בהמדרי' שלמטה מהם והוא בהלבושי' דמחדו"מ, שכ"ז הוא פעולת הדעת שהוא עוקץ השני של הוי"ד דשם הוי' שבגוף נש"י. והעוקצים ה"ה מגבילים את הוי"ד (פי' שזהו תבניתו העצמי ותמונתו האמיתי כנ"ל) והוא מה שבעצם יש החוש בחושי הגופים דנש"י לקבל אור וגילוי שלמעלה מהטבע והשגה דשכל אנושי כלל שיאור ויתגלה בהם עד בפועל ממש, בעשי' גשמיות דקיום התורה ומצוה, ועבודה דתפלה, מצד חושי הגוף ממש, דער אָפּ לייג, מצד הגוף, גוף פון אַ אידין בבחי' הראש שלו, לייגט זעך אים אָפּ ענין שלמעלה מהטבע בחושי הגוף ממש. וזהו הוי"ד דשם הוי' שבגוף, וכן הג' אותיות הו"ה שהם בציור הגוף ממש, והוא מה שישראל ביישנים רחמני' גומלי חסדים⁴⁰ מצד עצם גופם ודמם החומרי ממש⁴¹, שזהו השם הוי' שבגופי נש"י.

וזהו כי חלק הוי' עמו, שהוא הש' הוי' שבנשמות וגופי ישראל, ועי"ז הוא עמו שהם בבחי' ומדריגת עם שראוי להיות המלוכה, שהם בדוגמת האדם

37 בד"ה ויאמר משה שנה זו פ"א (סה"מ תר"פ ע' כ' ואילך).

38 בד"ה הנ"ל פ"ב (שם ס"ע כג ואילך).

39 המוחין: כ"ה בכתי"ק. ובסה"מ תר"פ: המדות.

40 ראה יבמות ע"ט, א.

41 ראה גם תניא ספ"ב (י, א).

שעליו חל ענין [המלוכה], וזהו יעקב חבל נחלתו, שע"י מדריגת יעקב שהוא בחי' יו"ד עקב⁴² הארת הנשמה שהיא מתלבשת בגוף כנ"ל עבדי הם, כי לי בני"י עבדים⁴³, שע"י העבודה למטה בקיום התו"מ שהוא בחי' רצה"ע רצונו ית' העצמי ממש, הם עושים רצונו של מלך, דרצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תו' ומצות⁴⁴, שע"י תומ"צ למטה בענינים גשמיים כמו שניתנו עפ"י התורה, ע"י זה מזדככים הגופים שמברר ומזכך גופו והנה"ט שלו, ומברר חלקו בעולם, ואז הנה אנחנו נש"י במדרי" עם, שעושים רצון המלך ומקבלים מלכותו ית', ואז הנה יעקב חבל נחלתו, וכמו⁴⁵ החבל שראשו אחד קשור למע' וקצהו השני למטה ע"י שנוגעים בו למטה מתנענע גם ראשו העליון, כמו"כ הנה נש"י שהוא בחי' יעקב יעקב עבדי⁴⁶ כשהם עובדים עבודתם בהארת הנשמה המלוכת בגוף בקיום התורה והמצוה למטה, ה"ה ממשיכים תוס' אור וגילוי האור. דהנה נת"ל⁴⁷ שהנשמו' הם מושרשים בבחי' המל' בבחי' ההתנשאות עצמי שבה שהוא בחי' כתר מל', ושרש שרשן הוא במדרי' העצמיות. (שהם בבחי' בנין כו'). הנה ע"י העבודה דבחי' יעקב, ה"ה ממשיכים אור בבחי' המל' להיות בבחי' פרצוף שלם, דאצילות המל' נת"ל⁴⁸ שהיא רק בבחי' נקודה לבד⁴⁹, וע"י העבודה דנש"י ממשיכים האור בספי' המל' להיותה בבנין שלם בהע"ס שבה, וזהו אנכי שלומי אמוני ישראל (ש"ב י"ט כ"ט)⁵⁰ דע"י העבודה משלימים בחי' ישראל דלעילא, שהוא בחי' מל' כנס"י מקור דנש"י דלמטה⁵¹, להיות נמשך בה ובשרשה בחי' כתר מל' אור חדש להיות בנין ספי' בפרצוף שלם.

כט) וביאור הענין⁵² דהנה ספי' המל' השתנה באצילותה, בהשתנות גמורה משארי הספירות מה שהיא נאצלה רק בבחי' נקודה לבד⁴⁹, והאור

(42) ע"ח שער ג (שער סדר אצי' למהר"ן) פ"ב. פרדס שער כב (שער ערכי הכינויים) בערכו. תו"א ר"פ ויצא (כא, א).

(43) בהר כה, נה.

(44) מכות פ"ג מט"ז.

(45) ראה אגה"ת פ"ה (צה, א). דרך חיים בתחילתו. סה"מ תרצ"ד ע' רח.

(46) ישעי' מד, א.

(47) בד"ה קרוב הוי' שנה זו פכ"ב (נדפס בקונ' בפ"ע (קה"ת, תשפ"ד) ס"ע יא).

(48) בד"ה הנ"ל פכ"א (שם ע' ו).

(49) ראה ע"ח שער לו (שער מיעוט הירח) פ"א-ב. לקו"צ צו יא, ב. ביאורי הזהר לאדהאמ"צ ק, א ואילך. להצ"צ ח"א ע' תקב ואילך. סה"מ תרנ"ט ע' צב.

(50) כ"ה בגוכתי"ק. והוא בפרק כ' פסוק יט.

(51) ראה פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) פי"א. וראה סה"מ תרנ"ט ע' קמט. תש"ד

ע' 77.

(52) בהבא לקמן ראה גם סה"מ מלוקט ח"ב ע' קז ואילך.

בה בבחי' אור נבדל, דכללית הע"ס הוא במדרי' דתיקון, דתיקון הוא ריבוי הכלים ומיעוט האור⁵³, דהכוונה הוא שהאור מתאחד עם הכלי בבחי' הפנימיות וההתאחדו' ממש, דלהיות שהאור הוא בבחי' גילוי, והכלים בריבוי לקבל האור בהתאחדות גמורה, ובספי' המל' שהיא בבחי' אור נבדל והוא שהאור אינו בבחי' גילוי, וגם אצילות הכלי הוא במיעוט שהוא נקודה (וכמשי"ת דלהיות שחלוקים באצילות הכלים, הנה משו"ז האור אינו בגילוי ממש). לבד, וא"כ הרי האצילות דספי' המל' בבחי' השתנות גמורה מאצילות שארי הספירות, והענין בזה הוא דאצילות ספי' המל' הוא באופן כזה, להיות דשרשה, שרש המל' הוא במדרי' העצמיות כבי' במדרי' גבוה יותר משארי הספי' ולכן היא בבחי' נקודה ובבחי' אור נבדל, ולזאת מל' מהווה מאין ליש, וכמו"כ החיות הוא ע"י המל' דוקא, דלהיות שספי' המל' מושרשת במדרי' העצמיות יותר, לכן הנה כל המשכות עצמיות הוא ע"י המל' דוקא, וזהו מה שהמל' מושרשת במדרי' העצמות, דלהיות שרש המל' הוא ממדרי' ובחי' רדל"א⁵⁴ שהוא בחי' העצמות.

והענין הוא⁵⁵ דאי' בספרא דצניעותא להאריז⁵⁶ וז"ל דהוא רישא דלאו רישא אשר שם חביון עוז העצמות, הוא עצמו אינו משיג מה שיש בו, וזהו פי' דלא ידע ולא אתיידע מה דהוה ברישא דא כביכול כאדם שאינו משיג מהות הנשמה שבו. עכ"ל. וזהו רדל"א שהוא עצמו אינו משיג מה שיש בו⁵⁷, שהכוונה בזה הוא כמבואר בביאור האדר"ז⁵⁸ בענין עתיקא, האי עתיקא אשתכח בג' רישין⁵⁹ (וביאור בהביאור ע"ז) פי' אשתכח נמצא ונתעלם⁶⁰ בג' רישין, נמצא כי עיקר עתיקא הוא א"ס, אמנם ע"י התעלמות בג' רישין נקראים הג' רישין ג"כ עתיקא קדישא, ע"כ דלהיות רדל"א הוא הראש הראשון דג' רישין ע"כ הוא עצמו אינו משיג מה שיש בו, וזהו מדרי' רדל"א. אמנם אם הוא לא ידע בעצמו מהו דלא אתיידע שהכוונה הוא שהנבראים אינם משיגים בו, אם הוא במדרי' לא ידע בעצמו, שהוא כבי' בעצמו אינו משיג מה שיש בו, שהפי' הוא שאינו מהות

(53) ראה לקו"ת מטות פז, ב.

(54) ראה ע"ח שער יג (שער אריך אנפין) פ"ב. לקו"ת חוקת נח, ב. סה"מ עטר"ת ע' סג ואילך. תרפ"ד ע' ח ואילך. תרצ"ט ע' 14 ואילך. תש"ד ע' 262 ואילך. סה"מ מלוקט ח"ב שבעה ערה.⁵²

(55) בהבא לקמן ראה גם אוה"ת סידור ע' מד ואילך.

(56) זהר הרקיע קיט, א (קארעץ, תקמ"ה).

(57) ראה סידור עם דא"ח לט, ד ואילך. פירוש המלות סא, ד ואילך.

(58) להאריז"ל. "ביאור אדרא זוטא קדישא מהאר"י ז"ל" בספר "קול ברמה" להר"י צמח (קט, א – קארעץ, תקמ"ה). "פירוש מסודר לאדרא זוטא" בספר "הדרת מלך" להר"ש בוזאגלו (קס, א – לונדון, תק"ל).

(59) זח"ג רפח, ב.

(60) במקומות המצוינים בהערה 58, נמצא ומתעלם ומתגלה.

ידוע בעצמו איך יוצדק שיתידע בנבראים. והענין הוא דאנת הוא חכים ולא בחכ' ידיעא⁶¹, דחכ' דבי"ע היא חכ' ידיעא, שהוא במהות ומדריגת חכ' ידועה ומושגת, שהיא חכ' גלוי, ושרשה הוא מחכ' דאצי' אמנם חכ' דאצי' הוא חכים ולא בחכ' ידיעא, שאינה במהות מדריגת חכ' דבי"ע כלל, ואינה מקור כלל לבחי' חכ' דבי"ע, כמו שרוחניות המזל אינו מקור להמתיקות וחמיצות שבהפרי כמו בהתפוח והדומה, שהרי אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו ואומר גדל⁶², שגדילת העשבים והפירות למיניהם וטעמם ומראיהם הוא מהמזל הרוחני השופע בהם, אבל אין זה בדרך מקור כלל, שהרי אין ענין המתיקות וחמיצות כלל בהמזל הרוחני או מראה וטעם, וכמו לבן האדום אינו מקור להגבורה והדין, והנה כמו"כ הוא שחכ' דאצי' אינה בבחי' מקור לחכ' דבי"ע להיותה חכים ולא בחכ' ידיעא, שאינו ממהות מדריגת החכ' כמו שהיא בבי"ע כלל, ומ"מ הנה גידול הפרי בטעמו וענינו הוא מהמזל הרוחני דוקא, שמהענינים שיש בהמזל הרוחני מזה הוא שנעשה המתיקות או החמיצות בהפרי, וכן הגבורה הוא מהגיוון האדום, אעפ"י שאינו ממהותו וערכו כלל, הנה בריבוי השתל' ועניני' רחוקים חלופים ותמורת, נעשה בהפרי הטעם כפי שרש שרשו בהמזל הרוחני, וכמו"כ בחכ' דאצי' [להיותו] בבחי' חכים, אף שאינה בחכ' ידיעא, שאינה כלל ממהות וערך ענין החכ' הגלוי' דבי"ע, אבל בכ"ז הוא בבחי' חכים הנה בריבוי השתל' ענינים מענינים באופנים ודרכים בלתי ידועים ומושגים מתהווה חכ' דבי"ע, דחכ' דאצי' אינה בחי' מקור לחכ' דבי"ע, אבל מ"מ הוא בבחי' מקור למקור ע"י ריבוי השתל' שנעשה ונתהווה מזה מהות מדריגת חכ' ממש, אלא שאינה בערך במהותה לגבי חכ' דאצי' (וכמשי"ת אי"ה דגם גילויים לגבי מקורם ממש, אינם בערך, ומכ"ש לגבי מקור מקורם, שהוא שרש שרשם, בודאי שאינם בערך כלל) ומ"מ אינה מציאות אחרת שהרי הוא ג"כ בגדר החכ', אבל התהוות החכ' דאצי' מלמעל' מאצי' אינו בא בהשתל' כלל, דבריבוי רבבות השתל' מדריגות לא יתהווה בחי' חכ' דאצי' מלמעל' האצי', שע"ז הוא אומר⁶³ והחכ' מאין תמצא, שהוא בבחי' אין ממש. וזהו פי' לא אתידע שגם בריבוי רבבות מדרי' השתל' לא יתהווה מבחי' עתיק בחי' החכ' דאצי' שאינה גם בבחי' מקור למקור, לחכ' דאצי' הנמצאת בבחי' אין ממש, ולזאת הרי חכ' דאצי' לגבי המדרי' שלמעלה מאצי' כעשי' גופנית ממש⁶⁴, וכמו שעשי' אינה ממהות ענין ומדרי' מה שלמע' מהאצי' כן ויותר מכן הוא חכ' דאצי' לגבי המדרי' שלמעלה מאצי', להיות שהמדרי' שלמעלה מאצי' הם בבחי' לא אתידע (והעיקר ברדל"א) שאינם

61 תקו"ז בהקדמה (יז, ב). וראה תו"א נח י, סע"ב ואילך. וירא יג, סע"ד ואילך. המשך תער"ב ח"א ע' רנד ואילך.

62 ב"ר פ"י, ו.

63 איוב כח, יב.

64 ראה תניא פ"ב בהגהה (ו, א). סה"מ תש"ג ע' 29.

באים בהשתל', ניט דא איז דער ענין פון השתל', והטעם להיותו בבחי' ומדרי' לא ידע בעצמו, דההוות המדריגות העצמיית הוא בבחי' לא ידע (וכמשי"ת) ע"כ הוא בבחי' לא אתיידע שאינו בא בהשתל', דבריבוי רבבות השתל' לא יבוא בההוות ואצילות ספירה כו'.

(ל) **והנה** בכ"ז שרש המל' הוא ברדל"א, וזהו שהמל' דוקא מהווה מאין ליש, דשרשה בבחי' רדל"א שהוא [בחי'] לא ידע כבי' בעצמו אינו משיג מה שיש בו, דזהו ברוך שאמר והי' העולם, שהכוונה (כפי הכוונות בסדרי התפלה עפ"י הקבלה⁶⁵), בברכה זו הוא ברדל"א, וברוך שאמר הוא בבחי' המל' שבאמירה אחת והי' העולם⁶⁶ בבחי' ההוות מאין ליש דוקא. אך עומק הענין בזה הוא דלהיות דרדל"א במדריגתו העצמי הוא בחי' לא ידע, כאלו נאמר שנאצל בבחי' אור נבדל הוא לא אתיידע אינו בענין הההוות בבחי' אתיידע והשתל' אפי' בריבוי רבבות מדרי' ומשו"ז הוא שרש המל' הוא בבחי' אור נבדל דוקא ולהוות מאין ליש (שהיש הוא ג"כ נבדל מהאין לגמרי, והאין מתלבש בהיש ממש כמשי"ת ובהתלבשות זו גופא הוא בבחי' הבדלה לגמרי), וזהו במל' דוקא דשרשה מבחי' רדל"א שהוא בחי' לא ידע.

ויובנ' זה ע"ד שכל המופלא שהוא למעלה משכל הנעלם, דשכל הנעלם הוא ג"כ שכל נעלה ומופלג שהוא נעלם ונסתר מעין כל חי, ומ"מ הוא נעלם בלבד ושייך בו גילוי, וכמו שהגילוי הוא שהי' תחלה נעלם ומ"מ בא לידי גילוי, הנה כמ"כ נעלם זה אף שהוא נסתר ונעלם ביותר שאין בו צד גילוי כלל, מ"מ הנה יבוא עת בזמן מן הזמנים ע"י השתל' ענינים ויבוא ג"כ לידי גילוי, דנעלם בהכרח שיתגלה, משא"כ שכל מופלא שהוא נבדל, ואין ענינו ענין ההעלם והגילוי וכמו שפרש"י ע"פ כי יפלא (דברי' ⁶⁸) כל הפלאה הוא ל' הבדלה ופרישות בדבר הנבדל כו', שהוא מה שמובדל לגמרי ואינו בגדר הגילוי כמו הגילוי דשכל נעלם, דהשכל נעלם אף שהוא נעלם מהגילוי, אבל במקומו אינו נעלם לגמרי, שם הוא גלוי באיזה מציאות שכל רק שאינו שכל גלוי, ושכל מופלא הוא דבכל מקום שהוא ה"ה מובדל ומופלא, דעל שכל הנעלם אף שהוא עמוק ביותר ומ"מ אפשר שיעמוד עליו, דנראה בחוש דישנם שכלים שהם שכלים עמוקים ונעלמים מאד, וכבד ביותר לעמוד על מהותי עניני ההשגה שבהם,

65 ראה סידור האריז"ל במקומו. פ"ח שער הזמירות פ"ד. סידור עם דא"ח לט, ג. פירוש המלות נט, סע"ד.

66 ראה תו"א בראשית א, ד. לקו"ת שה"ש מא, ד. סה"מ תרפ"ט ע' 109, ובהנסמן שם הערה 29.

67 ראה אוה"ת סידור שבעה ערה 55 (ע' מו ואילך). וראה גם המשך תער"ב ח"ב ע' תתקמה. סה"מ תרע"ח ע' שסב. עטר"ת ע' תקפד ואילך. תש"י ע' 78.

68 כ"ה בגוכתי"ק, והוא בפ' שופטים יז, ח.

ומ"מ אחרי היגיעה והעמל במשך ימים רבים ושנים הוא עם טרחת שכלו ועומק הדעת יוכל סוף כל סוף לעמוד על הדברים ההם, אף שנעלמים הם ביותר, ומ"מ יגעת ומצאת תאמין⁶⁹, וכמ"ש⁷⁰ אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, דתחלה נדמה לו דאחכמה שיעמוד על המושכל ההוא, אבל היא רחוקה עוד ממנו, ומ"מ הנה לבסוף ע"י יגיעה עצומה אפשר לעמוד גם על שכל הנעלם, להיותו נעלם בהכרח שיש בו צד גילוי, והוא שיש שכל שהוא קדום להשכל הנעלם (ואס פריער פאר דעם שכל הנעלם). ואס ער איז נידעריקער במדרגת השכל, שהוא אינו נעלם, רק שהוא מופלג בההשגה, שיש בו ריבוי אור שכל בהתפשטות והתרחבות גדולה, וע"י היגיעה בשכל זה שתחלה מבינו בהשגה גמורה כמו שהוא מובן בהשטחיות שלו, ואח"כ מייגע בפנימיותו ודקותו, עד שמפשיטו מענינו ומגיע אל סברתו, היינו סברת הש[כל]הוא כמו שהוא מחייב ההתלבשות שלו, ובהתעמקו בהסברה המחייבה ההתלבשות נמצא בו בדרך ממילא גם ההפשטה מההלבשה ההיא, ומבין הענין גם בהלבשה אחרת, עד שמפשיטו לגמרי ובא לעומק הסברה ונקודתה בשלילה, וכה מטפס ועולה בעילוי אחר עילוי, עד כי בצפיית הלב ובעיון השכל מרחוק נראה לו השערה בהשכל הנעלם (מה שלמע' משכל זה שעוסק בו). כי באופן כזה צריך להיות ענינו, ועם היות שעדיין רחוק מידיעה קרובה ומכ"ש שיהי' איזה תפיסא בהענין כלל, אבל הנעלם, אינו כ"כ נעלם, כמו שהי' תחלה, ועלול הוא שיעמוד על הענין של השכל הנעלם, ובכל אופן אינו מופלא ממנו, ויעמוד עליו, כי בהשגה זו שהשיג את השכל הקדום נעשה מוכשר לעמוד על ענין זה, דלהיותו שכל השייך אל הגילוי, אף שהוא נעלם ועמוק מאד הנה בהכרח שיתגלה, אבל שכל הנפלא, מה שהוא בבחי' פלא הנה הוא נבדל בעצם מהותו, דבכל מקום שהוא ה"ה במדרי' פלא, ואינו ענין של השתל', ובזה לא יועיל ההכנה של כלי השגתו להיותו מופלא בעצם ואין ענינו ענין ההשתל', ולכן הוא בא בענין נבדל מהשכל הגלוי, וכמו החוק שהוא גזירה שכך הוא הענין⁷¹, דהרי בהכרח שיש שכל וסברא המחייב ענין זה שיהי' כן דוקא באופן כזה, ולא באופן אחר, אבל הדבר אינו מובן בשכל, פ'י' מיא זעהט אז עס איז אזי, אך מדוע הוא כן אינו ידוע, וכמו חוקי הטבע, אף שהם טבע הנה הטב"ע בגי' אלקים⁷² שהוא עפ"י חכמתו ית' שגזרה כך (דרך האדם ח"ו מפריד הטבע, אבל לאמיתתו הוא דבוק ובטל, וכמשי"ת) אך אין זה בא בשכל וטעם המובן ונרגש, דישינם ענינים שהם מובנים, אף שהשכלים בהם עמוקים ביותר, מ"מ הנה

69 מגילה ו, ב.

70 קהלת ז, כג.

71 ראה תנחומא חוקת ג. שם ח. במדב"ר פ"ט, א. שם, ח.

72 פרדס שער יב (שער הנתיבות) פ"ב. ראשית חכמה שער התשובה פ"ו ד"ה והמרגיל (קכא, ב). של"ה פט, א (דאיתא בזהר): קפט, א (ומרומז בזהר): שח, ב. שו"ת חכם צבי סי"ח. שעהיה"א רפ"ו (פ, א). לקו"ת פ' ראה כב, סע"ב ואילך.

ברוב זמן אפשר לעמוד ע"ז, וישנם שכלים מופלאים שבהשגה מלמטלמ"ע אי אפשר לעמוד עליהם, והענין בזה דלהיות שהם מדריגות חלוקים בשרשם, דשרש שכל הנעלם הוא בנפש במדרי' אחרת ונמוכה לגבי שרש דש[כל הנ]פלא שהוא במדרי' נעלית בעצם שרשו, ומשו"ז הם מתחלקים בעצם ענינים ובהתפשטותן והתגלותן במה שהם מתלבשי'.

ועד"ז יובן גם בבחי' מל' דלהיות דשרשה מבחי' רדל"א שהוא בבחי' לא ידע בעצמו, דכבי' בעצמו אינו משיג מה שיש בו, לכן הוא שרש לאור נבדל, וע"י המל' דוקא שהוא אור נבדל הוא התהוות היש מאין ואפס המוחלט, וגם הוא אינו משיג שרשו ומקורו האין, והאין בו בקירוב והתלבשות ועם זה בבחי' הבדלה דוקא שזהו מדרי' המל' להיות שרשה מבחי' הרדל"א (שהוא בחי' לא ידע) שהיא בבחי' נקודה ואור נבדל להוות היש מאין בבחי' קירוב והתלבשות, ועם זה בהבדלה גמורה לצורך התהוות היש שלא ירגיש מקורו שהוא האין. וזהו אצילות ספירת המל' בסוד שרש, ובסוד תוס' הם הט"ס.

אמנם אני ישנה⁷³ בגלותא⁷⁴ שע"י חטא עה"ד ירדו כו', הנה זהו יעקב חבל נחלתו, שע"י בחי' יעקב עבדי שהוא הארת הנשמה שמתלבשת בגוף, ועובד לעשות כלים לאלקות למטה דוקא. והנה לבד זה מה שע"י אני ישנה בגלותא שהוא הנר"ן שבנשמה הנה ע"י ולבי ער⁷⁵, שהוא הארת איתן האזרחי פועלים גם העלי' דאני ישנה בישראל דלעילא בחי' המל' בהט"ס שבה שתהי' בבנין פרצוף שלם, הנה לבד זה יעקב חבל נחלתו, שע"י החבל הזה פועלים העילוי בבחי' מל' שיומשך בה ע"י הכתר מל' ושרשה בבחי' רדל"א אור חדש מבחי' העצמו' ב"ה שהוא בחי' שלימותא דכולא, וע"י המל' יהי' בבחי' אתפשטותא דשלימותא דכולא שיאיר האור למטה מטה, וגם ע"י המל' שמהווה את היש ומחיהו הוא שיהי' הכח בהנבראים שלמטה לקבל האור העצמי דשלימותא דכולא כו'. ומבואר* המשל בזה מהמלך כשעושה שמחה גדולה במשתה נשואי בנו (או כאשר בנו בא מהמלחמה שהי' לו עם האויב ונצחו בנצחון גמור) שהמלך

(* (בתו"ח⁷⁵ ד"ה ויהי כל הארץ⁷⁶)

73) שה"ש ה, ב.

74) ראה זח"ג צה, א.

75) על קטע זה כתב כ"ק אדמו"ר (מהור"י צ) נ"ע „אצל"*

76) ראה אוה"ת תצוה (ח"ה) ע' א' תריא. המשך תער"ב ח"א ע' ריב. סה"מ תרפ"ג ע' צט.

תש"ז ע' 144.

(* ראה שיחות: ש"פ ראה, מבה"ח אלול תשמ"ב: ש"פ האזינו, שבת שובה (התוועדות ב') תשמ"ה (התוועדות תשמ"ב ח"ד ס"ע 2060 ואילך: תשמ"ה ח"א ע' 73).

מתרומם ברוממות עצמי שלו, והוא בשמחה וגילוי גדול לעין כל, שאופן הגילוי הוא שמתגלה לכל כקטן כגדול ואפילו פחותי הערך יכולים להתקרב אל המלך, וענין הגילוי הוא שמדבר דברים הרבה מספר סיפורי מעשיות באריכות גדולה ביותר. ואמנם העם לגדול פשיטותם וחומריותם, אינם מבינים העומק והענינים רמים שבסיפורים ההם, אך גוף אריכות הדיבור וסיפורי המעשיות נותנים כח בעם להתקרב אל המלך כגדול כקטן ממש, דבהמלך הוא מעצם הרוממות שלו שאז הוא מה שעצם המלך בעצם ההוד שלו מתגלה, להיות שנצחון בנו דוקא בהאויב (וכן משתה נשואי בנו דוקא) הוא שפועל בו רוממות והתגלות כזו שאינה מנימוס המלוכה כלל, וכן זה גופא נותן כח בהעם לקבל את המלך כולם בהשואה, דבכל הזמנים כשהמלך בהיכלו הרי יש בזה מדריגות חלוקות, דהשר נכנס אל המלך כפי אשר ירשוהו (ואינו כמו הבן) והעבד לפי שירותו כו', אבל בעת ההתגלות הנה כולם שוים⁷⁷, שמזה מובן כמה ענינים הא' דעיקר הרוממות בהתגלות השמחה בהמלך פועל הבן דוקא, והב' דהתגלות שמחה גדולה כזו התגלותה בדיבור דוקא ולא במדרי' הפנימיים כמו השכל וכו', הג' שע"י גילוי הדבור שבא בהתגלות השמחה הנה נותן מקום ויכולת לכל העם לקבל את עצמות הוד רוממותו. אשר ככל המשל הזה יובן בבחי' מל' שע"י העבודה דנש"י שהם בני מלכים בהארת נשמתן כמו שהיא מתלבשת בגוף ו[עובדים עבודתם למטה דוקא, לנצח את האויב, ע"י העבודה בתפלה דכל אויבך יכרתו⁷⁸ (וכמש"ת) הנה זה גורם שמחה ונח"ר גדול למעלה כבי' בעצמותו ית' שע"י נעשה התגלות העצמות בחי' אור עצמי ע"י שרש כתר מל' שהוא רדל"א שרש המל' שהוא ענין הדבור של המלך, והוא גילוי אור שלימותא דכולא, מה שע"י הדיבור דבחי' מל' דבדבר ה' שמים נעשו⁷⁹, ולעולם הוי' דברך נצב בשמים⁸⁰ הוא הוא הנותן כח בהנברא' שלמטה שיוכלו לקבל את האור כמו שהם למטה ממש, שזהו ג"כ ע"י המל' דוקא.

לא) והנה מי הם הממשיכים האור להיות שלימות המל' ושיהי' הגילוי למטה, הוא נש"י דוקא, דהנה כתי'⁸¹ אדם אתם, אתם קרואים אדם⁸², דנש"י כשהם בבחי' אד"ם אז הם ביכולתם להמשיך האור, (וכמו שפירש הה"מ נ"ע⁸³) דהנה אד"ם הוא אלף ד"ם דהאדם עצמו הוא דם והא' זהו בחי' האלקו' שבאדם

77) ראה גם לקו"ת פ' ראה לב, ב.

78) מיכה ה, ח (ושם: יכרתו).

79) תהלים לג, ו.

80) שם קיט, פט. וראה שער היחוד והאמונה פ"א (עו, ב).

81) יחזקאל לד, לא.

82) יבמות סא, א.

83) אור תורה להה"מ סי' קלד. וראה גם אוה"ת תהלים (יהל אור) ס"ע שנו ואילך.

וכאשר האלקו' מאיר בו בגילוי והוא מתאחד באלקות אז הוא אדם כו', והענין הוא דהנה בכללו' א' דם הוא הנה"א והנפש החיוני' כו', דהנפש החיוני' הוא המתלבש בדם האדם וזהו כי הדם הוא הנפש כו'⁸⁴, והנה"א הוא בחי' א' והוא כידוע דהנשמו' הן מבחי' ש' מ"ה שהוא הוי' במילוי אלפי"ן והיינו שכל הנשמות מושרשין בבחי' ז"א וכמ"ש במ"ח⁸⁵ בכוונת עבדים היינו⁸⁶ אנו בני ז"א כו', וכדאי' בזהר⁸⁷ דכל נשמתא קיימא קמי' מלכא קדישא דהיינו בחי' ז"א דאצי' שהו"ע ש' מ"ה כו', גם ענין א' קאי על הנה"א שהוא פלא להיותו מופלא לגמרי מהגוף ונה"ט ואינו בערכו כלל, דהנה בסדר המדרי' דדצח"ם הנה לבד זה שהגוף הוא במדרי' דומם כמו שארי הבע"ת, (ולכן במי שהוא מתנהג ר"ל עפ"י הגוף הוא בהמה ממש, וכחי לכל עניניו). הנה גם בסדר יצירתו וערך השתוות גוף ונפש השתנה יצירת האדם מיצירת שארי הבע"ח⁸⁸ דכתי'⁸⁹ תוצא הארץ נפש חי', שבקומתן נבראו, דגופם צומח ונפשם חי, דצו"ח יש להם איזה ערך והשתוות [זל"ז], אבל בהאדם הנה גופו דומם ממש וכמ"ש⁹⁰ וייצר ה"א את האדם עפר מן האדמה ונפשו הוא במדרי' אלקות, הנה לבד זה, הנה הגוף והנה"ט הם מק"נ משכא דחויא⁹¹ והנה"א הוא ממדרי' הגבוהות דקדושה כנודע, הרי שהוא מופלא ומובדל מהם לגמרי, ורק בכח המפליא לעשות⁹² המקשר רוחניו' בגשמיות, דלהיות התלבשו' הנה"א בגוף ונה"ט הוא מפליא שהוא כמו עושה פלא, דדוקא בחי' פלא בא בעשי' שהוא נבדל לגמרי, להיותם אינם בערך כלל, אמנם כאשר הנשמה מאירה בגילוי ובפנימיות בהגוף ונה"ט ומתאחדים עם הנה"א, שהוא המנהיגם, אז נעשה מפלא אלף, ואז הוא אדם, א' דם שהאלף שהוא אולפנא ולימוד⁹², כשהנה"א מאלף ומלמד את הדם שהוא הגוף והנה"ט דזהו השלום

(84) פ' ראה יב, כג.

(85) = במשנת חסידים (מסכת סדר ליל פסח פ"ז מ"ד). וראה גם פנ"ח שער חג המצות פ"ז.

(86) הגדה של פסח.

(87) מובא בכ"מ בדא"ח. ולע"ע לא מצאתי בל' זה. וראה זח"ג קד, ב. זח"א צ, סע"ב. רכז, ב. רלג, ב. זח"ב צו, ב. זח"ג סא, ב (הערת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בסה"מ תשי"א ע' 11).

(88) ראה תו"א בראשית ג, ד ואילך.

(89) בראשית א, כד.

(90) שם ב, ז.

(91) ראה תקו"ז בהקדמה (י, ב) תכ"א (מח, ב) זח"א לו, ב. ע"ח שער מא (שער החשמל) ספ"א. שער מט (שער קליפת נוגה) פ"ד. שער נ (שער קיצור אברי"ע) פ"ב. תניא פל"א (מ, ב). פמ"ה (סד, ב). רפמ"ז (סו, ב). אגה"ק ס"ו (קי, א). ס"ח (קיג, ב). ס"כ (קמה, א). ספר החקירה סח, א ואילך.

(92) ראה ספר הערכים-חב"ד מערכת אותיות את אל"ף (ע' עב ואילך).

בפשמ"ט⁹³ שהוא השלום וההתחברות דנה"א ונה"ב⁹⁴ לאכללא שמאלא בימינא⁹⁵, שמביא את הנה"ב שגם הוא יהי' כפוף ובטל אל הנה"א, דשלום זה נעשה ע"י העבודה דתפלה בבחי' אתכפיא וגם בבחי' אתהפכא.

והענין הוא⁹⁶, דהנה כתי' ⁹⁷ לא תאכלו על הדם ודרז"ל⁹⁸ לא תאכלו קודם שתתפללו על דמכם ואסור לאכול קודם התפלה כו' דהנה כתי' ⁹⁹ חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו דקודם התפלה הנשמה היא באפו ואינה מתפשטת בגוף כו' להיות דבליה הוא זמן החשך וההעלם ואז הוא התגברות החומרי' כו' ¹⁰⁰. ובבקר בקומו משנתו ה"ה מתחדש באור וחיות הנשמה וכמ"ש¹⁰¹ חדשים לבקרים רבה אמונתך כו' דכשם שבכלל' בריאת העולמו' הרי המחדש בטובו ככ"ו תמיד מע"ב¹⁰² כמו"כ האדם הוא ככ"ו כברי' חדשה שמתחדש באור הנשמה שנותני' לו כו' וכמו שאנו מברכים המחזיר נשמות כו' ¹⁰³ אבל הנשמה היא באפו שאין לה גילוי עדיין מצד חומר ישות הגוף שאינה יכולה להאיר ולהתפשט וזהו שמיד בקומו אומר מודה אני כו' ¹⁰⁴, שמודה לה' בבחי' הודאה כללי' שאין בו שום ידיעה והשגה כלל באיזה מדרי' היא ההודאה, ולכן אינו נזכר בנוסח זה שום שם¹⁰⁴ להיות שאין בזה פרטי מדרי' רק הודאה בכלל שזהו רק מצד עצם התקשרות הנשמה בגוף כו' אבל אין בזה גילוי אור עדיין כו' ואח"כ בסדר התפלה נעשה כלי לגילוי אור הנשמה כו' וכידוע¹⁰⁵ דתכלית ענין התפלה הוא לברר ולזכר את הנה"ב להיות כלי לאלקו' ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך¹⁰⁶ בשני יצריך¹⁰⁷ שהיצה"ר יהי' כלי לאלקו' שזהו תכלי' הכוונה דתפלה

(93) = בפמליא של מטה.

(94) ראה לקו"ת מטות פה, ד ואילך.

(95) ראה זח"ג קעו, א. לקו"ת שם פו, ב ואילך.

(96) ראה לקו"ת פינחס עט, ד. סה"מ תרפ"ט ס"ע 84 ואילך.

(97) קדושים יט, כו.

(98) ברכות י, ב.

(99) ישעי' ב, כב. ברכות יד, א.

(100) ראה המשך תער"ב ח"ב ע' תשלז ואילך.

(101) איכה ג, כג. וראה ילקוט שמעוני תהלים רמז תשב. שו"ע אדה"ז או"ח מהדו"ק ס"ד

ס"א.

(102) = בכל יום תמיד מעשה בראשית (ברכת יוצר).

(103) ברכת אלקי נשמה (ברכות ס, ב).

(104) ראה שו"ע אדה"ז או"ח מהדו"ק ס"א ס"ה. מהדו"ת שם ס"ו. סידור אדה"ז בתחילתו.

(105) ראה קונטרס העבודה פ"א (ע' 10).

(106) ואתחנן ו, ה.

(107) ברכות נד, א (במשנה). ספרי ופרש"י עה"פ.

כו' וזהו שהתפלה הן במקום קרבנו¹⁰⁸ אדם כי יקריב מכם כו'¹⁰⁹ וע"ז הוא כל ההקדמות דפסוד"ז ובברכת ק"ש בכדי לפעול הביטול בנה"ב ולעשותו כלי לאלקות כו' ותחלת הכל אומרי' ברכת השחר שהן בכדי להעביר רוח הטומאה השורה על הנה"ב ע"י חשכת הלילה כו' והנה"ב להיותו חומרי בעצם מהותו, הנה בחשכת הלילה הוא התגברות כחו ביותר, ומ"מ הנה ע"י הברכות דלהיותם המשכה מבחי' עצמות הוי' שזהו ברוך אתה הוי' אלקינו מלך העולם, איך שהוא מלך העולם, דזה שהי' העולם, שכללות הצמצום והמדידה (שנת"ל שהי' המדידה כבי' בעצמו) שיהי' התחלוקת האור, היינו שיאיר גילוי אלקות בעולם, ושיהי' גילוי אור כזה שהנבראי' ע"י עבודתם יוכלו להשיגו, וזהו פי' מלך העולם, שהכוונה בהעולם שהוא העלם שיתבררו, הנה הברכות ביכולתם להעביר רוח הטומאה ונותן לו כח ועוז שגם בגופו ונה"ב יוכל להתקרב לאלקות, ואשר יוכל גם לברר חלקו בעולם, ואח"כ או' פ' קרבנות¹¹⁰ וכל העוסק בתורת עולה כאלו הקריב עולה¹¹¹ שנעשה קרוב מעט עכ"פ (בל"א¹¹² נענטער) והקרבת התמידין ידוע שהן לכפר, תמיד של שחר לכפר על עבירות שבליילה ותמיד שבה"ע¹¹³ כו'¹¹⁴ והיו עולות, דעולה מכפרת על ההרהור¹¹⁵, והיינו על הרהורין בישינ דנה"ב שבליילה בהתגברות החומרי' עלול יותר להרהורים רעים כו', ובפרט בהרהורים ודמיונות שבחלום הלילה שהם מהרהורי דיומא כו'¹¹⁶, ואף שהאדם אשם בזה בהרהורי ביום, ומ"מ הנה הנה"ב מגדיל עוד זה ביותר בדמיונות וחלומות שמרכיב ענינים שונים להכשיל ח"ו את האדם ולהחטיאו, שכ"ז הוא בכלל העברת רוח הטומאה והחומרי' ביותר כו', וכמו שבעבודה דתפלה, תחלה היא החקיקה מבחוץ בפסוד"ז ואח"כ בברכת יוצר ההטי' דנה"ב לאלקות כו', וכמשי"ת בסמוך, כמו"כ הוא בהתחלת עבודה והכנה דברכת השחר ואמירת פ' הקרבנות הוא בכלל העברת רוח כו' כנ"ל ובהמסירה ונתינה כללית שנת"ל שצ"ל קודם התפלה הוא קירוב הנה"ב במקצת עכ"פ, ואח"כ הוא מתחיל לעלות בסולם דתפלה.

(108) ראה ברכות כו, א-ב.

(109) ויקרא א, ב. וראה לקו"ת ויקרא ב, ב ואילך. סה"מ תרכ"ט ע' קצו. וש"נ. תרצ"ח ע' רלב.

(110) ראה שו"ע אדה"ז אר"ח מהדו"ק ס"א סי"א ואילך. מהדו"ת שם ס"ט.

(111) מנחות קי, א. וראה לקו"ש ח"ח ע' 431: חל"ב ע' 37. וש"נ.

(112) = בלשון אידיש. וראה שיחת ליל הושע"ר תשנ"ב ס"ג (דברי משיח תשנ"ב ח"א ע' 162).

סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 38 בשוה"ג להערה 20. לקו"ש חכ"א ע' 448 הערה 15.

(113) = של בין הערבים.

(114) במדב"ר פכ"א, כא.

(115) ויק"ר פ"ז, ג. זח"ג רמז, ב. רנד, ב.

(116) ראה ברכות נה, ב.

דהנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה¹¹⁷, דסולם דא תפלה¹¹⁸ מוצב ארצה שהתחלה היא בבחי' הודאה, וראשו מגיע השמימה, שהוא העבודה בתפלה כעומד לפני המלך בהיכלו פנימה כנ"ל, אמנם השליבה הראשונה הוא באומרו הודו לה' כו'¹¹⁹, דעם היותו בבחי' הודאה לבד ה"ז מ"מ בבחי' הודאה פרטי' שיודע ומשיג דבש' הוי' אינו שייך השגה רק הודאה לבד כו' להיות דש' הוי' הוא הי' הוה ויהי¹²⁰ שלמע' מזמן ומקום ולמע' מהעולמות כו', ע"כ אינו שייך בזה השגה כ"א הודאה לבד כו', וקראו בשמו¹²¹ דבשמו של הוי' שייך קריאה והמשכה מפני שבזה שייך הילול ושבח וכמ"ש¹²² יהללו את ש' הוי' כו' ועי"ז הוא הקריאה וההמשכה כו', וכה הוא עולה בעבודתו בתפלה עד שמגיע לפסוד"ז שהוא לזמר עריצים¹²³ החוחים והקוצים דנה"ב כו'.

(לב) **אמנם** בכדי שיהי' ביכולת הנה"א לברר את הנה"ב, ובכדי שיתגלה, דכל מברר הוא בהתגלות דוקא, וכנ"ל דעיקר העבודה הוא בכחות הגלויים דוקא, הנה בכדי שיהי' התגלו' הנה"א הוא ע"י התפלה דוקא, דהנה כתי'¹²³ רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם וכתי'¹²⁴ יתפרדו כל פועלי און להפריד ולהכרית יניקת החיצונים מן הקדושה כו', להיות כי סביב רשעי' יתהלכו¹²⁵, דמה שהרשעי' הסט"א יתהלכו, הנה ההילול שלהם הוא מסביב לקדושה מבחוץ¹²⁶, ופי' שהם מסביב לקדושה הוא שהם מתכוונים לנגוע בהלבושים דקדושה שהרי בעצמות לא יש אחיזה לסט"א וכמ"ש בע"ח¹²⁷ דבברי' מיעוטו רע וביצי' מחצה על מחצה ובעשי' רובו כו', כ"ז הוא בהלבושי' לא בהע"ס ח"ו, וכן בנה"א בעצמו' הכחו' שלו לא יש תעורבו' רע כו' אלא שהנה"א מתלבש בהנה"ב לבררו בהתלבשות פנימי (וכנ"ל דכל העבודה הוא בכחות הגלויים דוקא, לפי שהעבודה פנימיות היא בהתלבשות, והנה"א מתלבש בהנה"ב) והוא מה שמבינו ומסבירו השגה אלקית ע"י התלבשו' הלבושי' דמחו"ד, ואז הרי

(117) ויצא כח, יב.

(118) זח"א רסו, ב. זח"ג שו, ב. תקו"ז תמ"ה (פג, א).

(119) דברי הימים-א טז, ח.

(120) ראה זח"ג רנז, סע"ב. שעהיה"א פ"ז (פב, א).

(121) תהלים קמח, ה: יג.

(122) ע"פ ישעי' כה, ה. וראה זח"ג רפד, א. לקו"ת פקודי ח, סע"א. בחוקותי מז, ד. נצבים

נא, ד. ובכ"מ.

(123) תהלים קמט, ו.

(124) שם צב, י.

(125) שם יב, ט.

(126) ראה אוה"ת תהלים (יהל אור) עה"פ (ס"ע לא).

(127) שער מג (שער ציור עולמות אבי"ע) בהקדמה להדרוש. שער מז (שער סדר אבי"ע)

פ"ד. שער מח (שער הקליפות) פ"ג. וראה לקו"ת במדבר ג, ד.

יכול להיות איזה [ניניקה ח'ו], וזהו שאמר באגה"ק סי' י"ב¹²⁸ תערובות רע שבנפשו היינו מה שבמדות ובדעת הו"ע העבודה במורגש דכן הוא עבודתם ולזאת בהשתל' נעשה מזה רע והו"ע עה"ד טו"ר, דהנה שם¹²⁹ (באגה"ק) מבאר הענין בעבודה ע"ד עבודת הגן ועבודת הכרם שהיא העבודה בבחי' התלבשות דוקא מה שהמברר מתלבש בלבושי המתברר דוקא, ולכן אפשר להיות בהשתל' איזה יניקה ח'ו, דבהתפשטות דנה"א בלבושי המחדו"מ יכול להיות איזה יניקה להסט"א, וזהו הזהירות הגדולה שצריכה להיות שלא יהי' שום התפשטות יתירה, שלא יפול ח'ו בגאווה מזה שמשגיג השגה אלקית, ומהתעוררות האהוי"ר שהיא בהמשכה מיט א ציא צוא אלקות אדער מיט א ברען שבשעת העבודה בתפלה היא עבודה אלקית, ואח"כ התפלה ואיילע לבו איז שיים צוא וארעמט, יכול להיות ח'ו מזה איזה יניקה כו' והוא רק מסביב שהם הלבושי' אבל בהעצמות דנה"א אין להם יניקה.

ועוד פי' מסביב רשעי' יתהלכו, ואו איז דער הילוך וגידול מהקליפה וסט"א ואס זיי זאיינען הלך וגדול ח'ו (כנ"ל¹³⁰) בענין היום אומר לו כו"ל¹³¹ שהוא גידול הנה"ב) הוא מסביב, מסביב דקליפה, אין זייער סביב, דבקליפה יש ג"כ פנימי ומקיף, הנה עיקר הגידול וההילוך שלהם הוא מסביב, אין מדריגת המקיפים, דהנה גרוע שפל ונבזה הוא התוקף דנה"ב באכילה ושתי' ובכל ענינים החומרים שהוא מצד הפנימי דקליפה שקשור בזה מאד, לא ינוח ולא ישקוט עדי ישיג המאכל הטוב והמשתה הטוב וכו"ל שהוא קשור בזה, שהנה"א ע"פ השבועה שהשביעו אותו כנ"ל¹³² אינו צריך לקוץ אפילו בנה"ב כזה, ובא בהגשמה ממש בלבושי' שהם המחוד' דשבהנה"א שהם מתלכלכים ר"ל בחומריות הנה"א¹³³, הנה עוד גרוע המקיף דקליפה וכמאמר¹³⁴ הקנאה התאוה והכבוד, דהתאוה שהוא תאוות האכילה ושתי' והנמשך מזה שמעבה ומגשם ביותר, דלבד גוף ועצם האכילה שהיא ממדרי' הפנימי דנה"ב שבא ג"כ בחומריות ועביות ביותר שאוכל ושותה כבהמה ממש, מבלי מעצור לרוחו ובטנו לעולם יחסר, ובאכילתו הוא כולו מסור ונתון לזה. וכל עמלו למלאות בטנו בריבוי האכילה בדברים שמנים ומתוקים, הנה לבד זה הנה גוף ועצם ההנאה והתאוה שיש לו בהאכו"ש, דיא

128) קיח, סע"ב. וראה לקו"ת בלק סט, ב. ביאורי הזהר להצ"צ ח"ב ע' תתקעז. המשך תרס"ו ע' קלג ואילך. סה"מ עזר"ת ע' ריז. עטר"ת ע' שפח. ע' תרלב. פרי"ת ע' סה. ע' סח.

129) ראה אגה"ק סי"ב קיח, סע"א ואילך. וראה גם מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' עב. סה"מ אעת"ר ע' קפז. פרי"ת ע' סב.

130) בד"ה קדושים תהיו שנה זו פי"ז (נדפס בקונ' בפ"ע (קה"ת, תשפ"ד) ע' כא).

131) ראה שבת קה, ב.

132) בד"ה קדושים תהיו שנה זו פי"ח (נדפס בקונ' בפ"ע (קה"ת, תשפ"ד) ע' כח).

133) הנה"א: כ"ה בכתי"ק. ובסה"מ תר"פ: הנה"ב.

134) אבות פ"ד מכ"א.

הנאה מקודם שעושה זאת, אט באלד ועט ער זעך מתענג זאיין באכו"ש, והיא ההכנה לזה והיא בהתקשרות גדולה, והנאה אח"כ מזה שמילא תאוותו, ונדמה בזה כאלו השביע נפשו בענג טוב שכלי (שג"ז לא טוב כמשי"ת) ונעשה עי"ז גס הרוח מזה שהתענג בתענוג דאכו"ש, שהעיקר הוא בזה היא ההנאה בזה שמעבה ומגשם מאד וכמארז"ל (שבת קמ"ז ב') חמרא דפרגייתא ומיא דדיומסית קפחו עשרת השבטים מישראל ופירש"י שהיו בעלי הנאה ועסוקים בכך, שזה מעבה ומגשם להיותו מקיף, דזהו לבד הפנימי דגוף ועצם האכילה שהיא בגסות וחומריות כו' כנ"ל, והנה מ"מ זה עוד בכלל הפנימי, אבל הכבוד שהוא מקיף דקליפה ממש, וכמו התאוה בלבושי תפארה שהוא מאבד את האדם ממש, דאינו אדם רק לבוש, ונעשה חיצוני ומביט תמיד על לבושו איך שיהיו נאים ביותר, ומפני תוקף תאוותו הרי יכול לעמוד כמה ימים בלא אכו"ש, ומצמצם בהם ככל האפשרי, בכדי שיהי' לו על לבוש כפי חפצו, וקשור בזה מאד, עד שלא ימנע אותו גם מהשיג זאת בדרכים לא ישרים כלל, וכמו הזולל וסובא¹³⁵ דסופו הורג נפש ח"ו על דבר תאוות מאכלו ומשקהו¹³⁶, וביותר המסתעף מזה, הנה הוא ביותר בהמקשר בלבושי תפארה שכל מהות האדם בעיניו הוא רק הלבוש, ואליו יכסוף ויתאוה בהתקשרות גדולה, דלהיות ענין הלבושי' הוא מדרי' גבוה ביותר, וכנ"ל דכל תיקון הנפש החיוני והטבעי הוא ע"י הלבושי' דנה"א, (וכמבואר כאן שהנה"א מתלבש דוקא בהנה"ב, וכל העבודה היא בהתלבשות כו') ולכן גם מה שנפל בשבה"כ הנה ע"י התאוה בלבושי תפארה היא קליפה גסה ביותר.

וכן הרודף אחר הכבוד [שח]פץ להיות מכובד בעיני הבריות, שבזה הרי מאבד כל מהותו ממש, דנעשה לא אדם, והוא שנעשה חיצוני ושקרו דבפיו ידבר מה שאין בלבו, ולפעמים ההיפך, ונושא פנים, וכמה פנים לזה באופן כזה ולזה באופן כזה, שכוונתו הוא רק להתכבד ובגלל זאת עושה כמה ענינים ותמיד לא ינוח מלשקוד על הדרישה באיזה אופן ודרך יגיע לתאוותו להשיג את הכבוד, וכל דבר לא יכבוד עליו, הוא יעמול ימים וזמן רב על כמה ענינים שאינם בערכו (בערך החושים) ויעשה בזה סגולות וענינים ורק למען השיג הכבוד, אשר באמת בגלל זה גופא הוא נוחל בוז וקלון פנימי מכל אחד ואחד, מה שאין יכולים לסבול אותו, מיא פאר טראגט עם ניט, והוא לפי שאין רוח המקום נוחה ממנו, לזאת אין רוח הבריות נוחה הימנו¹³⁷ בדרך ממילא, שאין עי"ז טעמים גלויים, אדברא בכל דבר הוא טוב, טוב למקום וטוב לבריות, מקרב לכל אדם בסבר פנים יפות¹³⁸, ומדבר חלקות מעודד נשברי לב, ומקרבן לנחמם ולדבר על לבם,

(135) תצא כא, כ.

(136) ראה סנהדרין עב, א.

(137) ראה אבות פ"ג מ"י.

(138) שם פ"א מט"ו.

וכן בכל הענינים, ולהיות שאין זה מצד העבודה (או לכה"פ לפי הטבע, דישהם מי שהם בטבע הטוב מצד טבע תולדותם), אינם מתקבלים, וקשה לסובלם מפני הנ"ל שאין רוח המקום נוחה הימנו, והאיש הזה להיותו מקושר כ"כ בתאוות הכבוד מוקף ומורדף מהמדה רעה הלזו עד שאינו מרגיש כלל עומק שפלותו ועוצם נמיכת רוחו, איך כי שפל ונבזה הוא בתכלית השפלות, והרי הוא בעצמו יודע מהותו, שכל מעשיו מכוונים רק לענין אחד שהוא הכבוד, אך להיותו ר"ל מרכבה להמקיף דקליפה עד שנאבדה בינתו לגמרי וכחלל מרוח תאוותו יכרע ויפול בשאול תחתית ר"ל, וכמו בהקנאה שהיא אוכלת את האדם בכל פה, אוכלת גופו ושורפת¹³⁹ ר"ל, ומשריש בו כל מדה רעה, ראשית כל הוא רע עין ממש, ועינו צרה בשל אחרים, הוא מקנא לכל אדם, מדוע יש לזה, ומדוע יש לזה, ונעשה שקרן ובעל רכילות ולה"ר, שהרי כל היום לא ישקוט ולא ינוח מקנאותו, ומדבר באחרים איך שהם מתנהגים בעניניהם, ודובר שקרים להפליא כל ענין פי שלש וארבע (כפי מהות איש ואיש) ומברך את רעהו (בקול ר"ם), אשר כוונתו בזה להשפילו ולבזותו, ונעשה שונא גמור לכל אדם החי על פני האדמה, ורעיונו לא ישבע מלהרהר, ועינוי מהבט לדרכי איש ואיש, ולחטט אחריהם לדעת מסתריהם בשביל לקנאות, ונעשה מותעה בעצמו ער נארט זעך אין זיך אליין און לייגט זיך אליין, דחושב (וכן הוא אומר) אם פלוני שהוא כך וכך (ומדבר לה"ר ורכילות ושקרים) ראוי שיהי' לו כל זה, והוא (על עצמו) שהוא כך וכך (במעלות ומדריגות עצמו) לא יהי' לו דבר זה, שבאמת אינו כן, דפלוני שיש לו הוא צריך לזה וראוי לו, וכדאי' באלשיך ע"פ¹⁴⁰ וימן המלך להם את פת בגם, דהצלחת הלימוד תלוי גם בהמאכלי' וכו'¹⁴¹ וער עס איז איידעלער דארף האבין איידעלערע מאכלי', ומפני המדות טובות שצריך להיות בכאו"א מישראל בטבע תולדותם¹⁴² הרי צריך לחשוב תמיד ושכן הוא האמת שפלוני הוא טוב, הרי הוא ראוי לזה, והמקנא הלא מפני טבע קנאתו אינו נכנס בכל זה, לחשוב איזה טוב על זולתו, דכל המעלות והעילויים מוצא רק בעצמו, וכל החסרונות מוצא בזולתו, שזהו כטבע שני אצלו, להיותו מוטעה בעצם ומושחת מכל מדה טובה ר"ל, והולך מדחי אל דחי ר"ל באבדון גופו ונפשו כאחד.

דהנה כל הענינים האלו הרי כל אחד ואחד מוצא בעצמו בהשקפה ראשונה, אם לא בציור וסדר כזה יהי' בציור אחר, אבל ישנו במציאות הנראה והנגלה, ומכ"ש במדרי' הגבוהות יותר משפלות פשוטות כאלו וכמו בעניני השגה ודעה

(139) ושו"רפת: כ"ה בכת"ק. ואוצ"ל: ושו"רפת נפשו.

(140) דניאל א, ה (ושם: וימן להם המלך דבר יום ביומו מפת בג).

(141) באלשיך (חבצלת השרון על דניאל שם): הנה התנאים הנאותים אל למידת החכמה אחר טוב הכנת הלימוד הלא המה שלשה . . . ב' אכילת ושתית דברים דקים וטובים כי המאכל הגס מקנה עביות וגסות במוח.

וכמארז"ל (שם¹⁴²) ר"א בן ערך איקלע להתם אימשך אבתרייהו (אחר היין והרחיצה¹⁴³) איעקר תלמודא כי הדר אתא קם למקרי החדש הזה לכם¹⁴⁴, אמר החרש הי' לבם, שההנאה מטמטם הלב והמוח, דר"א בן ערך השתבח מרבו שהוא כמעין המתגבר¹⁴⁵ בעוצם החכ' שלו, ופי' הרמב"ם¹⁴⁶ דשבח ראב"ע בטוב ההבנה והיות כל ענין עמוק קל אצלו ותבונתו מוספת על הענין, פי' מוספת על הענין, שהי' לו מעלות כולם, ועוד בהוספה זאת שהי' כמעין המתגבר מצד ההשגה, ולא השגה לבד אלא שגם ההשגה באה בלב וזהו שאמר הדרך הישרה לב טוב¹⁴⁷ (וכפי' הרמב"ם במקומו) ומ"מ הנה מאחר שנמשך אחרי ההנאה והטוב להיות עצם ההשגה טוב ומהנה אותו ביותר (וכמשי"ת אי"ה דהעיקר בהשגה הוא האלקות כו' וההרגש האלקי כו') שהוא לעוצם גודל חכמתו וטוב הבנתו מתענג בהמושכל (וכנ"ל בענין נדח כו') בלבד, הנה בזה ובפרט במדרי' הפחותות הנ"ל הנה מתעבה ומתגשם ביותר, ותוקפא דגופא חולשא דנשמתא¹⁴⁸, דתוקף החומריות עושה חלישות הנפש האלקית שנחלש כחו ביותר, ונחשך אורו, שכן הנה נראה במוחש בעצמינו ובזולתינו דכל אלו הענינים (שהם מצד המקיף דקלי' ר"ל) מגדיר ומגביל את הנפש שאין בו תנועה חיונית האלקי כו' ואפילו הבעלי השגה שהם בהשגה טובה כו' הנה הם רחוקים מהפסד הצורה, ועפ"י הרוב ע"י ההשגה בטוב (אם אינו בא עפ"י העבודה בעבודת התורה, והעיקר בעבודה דתפלה) הוא נעשה בעל צורה ביותר, ומחזיק טובה לעצמו¹⁴⁹, דיש בזה הרבה מדרי', דכמו שאין דעותיהם שוות¹⁵⁰ כך אין חסרונם דעותיהם שוות, כל אחד לפי מה שהוא, אם השגתו אינו עפ"י הקדמת העבודה הוא מתעבה ומתגשם בזה, דישנם כאלו שאין ברם כתוכנם¹⁵¹, דבחיצוניותם הם כמו שפלים וענוים, (ומהם עוד מרבים בשפלות עצמם בדיבור ואמירה בלבד) ותוכם מלא אהבה תשוקה וכוסף להתכבד ולמצוא חן בהשגתיהם ובטיב מדותם, ובכל ענין וענין שהם עושים הנה בתוך תוכם ישכון הכוסף והתשוקה להכבוד וההנאה מזה, ובגלל זאת יעשו כל עניניהם, וגם עמל בחכ[מה ו]עבודה שאינו לפ"ע כלל, בכדי שיגיע למעלה ומדריגה ויתכבד ויקרא רב כו', שבכל אלה הנה עוד יתגדל

(142) שבת קמז, ב.

(143) פרש"י שם.

(144) שמות יב, ב.

(145) אבות פ"ב מ"ח.

(146) על המשנה.

(147) אבות שם מ"ט.

(148) ראה זח"א קפ, ב. קמ, ב.

(149) ראה אבות פ"ב מ"ח. פ"ו מ"ו.

(150) ראה ברכות נח, א. סנהדרין לח, א.

(151) ראה ברכות כח, א. יומא עב, ב.

הצורה החיצונית בפנימיות נפשו (שהיא מחלה פנימיות ומסותרת שהרבה קשה ממחלה גלוי' ר"ל) ומובן שהוא רחוק מעבודה שהפסד הצורה החיצונית היא ראשית העבודה ויסודה בתחלת העבודה, ומכ"ש הבעלי תאווה וכבוד וקנאה שהם רחוקים ממש מענין הפסד הצורה, וביטול והנחת עצמותם (ער לאזט זעך גאָר ניט צוא צוא דעם) וה"ז גרוע יותר מהפנימי¹⁵² מפני שהקלי' סובבו ומקיפו ר"ל והעיקר הוא מפני שרחוק מן התיקון כו' דא איז דער תיקון זייער שווער און מיא דארף שיים האבין עבודה ויגיעה גדולה, דבפני' דקלי' יוכל להתתקן בנקל יותר, וכמו בעניני אכ"ש והדומה הנה כשמסלק זאת מנגד עיניו ומסיח דעתו מזה אז יכול להיות שיגבור על עצמו, וכדעת הרמב"ם¹⁵³ שתחלה יפרוש א"ע לגמרי מזה, ואח"כ יעמוד על דרך המיצוע, וכשעומד בדרך המיצוע הנה אז יוכל להתחיל עבודתו בתיקון הענין ההוא, או הענינים ההם, אבל במקיפים דקלי' כמו בתאווה וכבוד, הנה מפני התוקף ומפני ההגלמה, שנראה במוחש אז עס איז זייער שווער אויפן צוא ראייסין זיך מזה, שכבד יותר מכמו שלא לאכול כלל, ניט עסין הוא בנקל יותר, און עס איז פראן עצות לזה, ויא ניט ועלין דעם עסין ואס דאס איז שווערער. והעבודה בזה כבד וקשה ביותר, שכן הוא בהענינים הפשוטים ומכ"ש בענין ההשגה כו' כנ"ל שנעשה נגדר וגם נגלם בנפשו כ"כ עד שרחוק שיתתקן בדרך המיצוע, וצריכים לזה עבודה ויגיעה ובדרך גילוי מלמעלה דוקא, וזהו סביב רשעים יתהלכון¹²⁵, שכל ההילוך והגידול שלהם ר"ל הוא מהסביב שלהם שהוא המקיף דקלי'.

והנה בכדי שכל אויביך יכרתון⁷⁸, שלא יהי' להם להסט"א שום אחיזה ויניקה גם מהלבושי' דנה"א דזהו יתפרדו כל פועלי און¹²⁴, להפרידם ולהרחיקם מגבול הקדושה אפילו ממה שהוא סביב וחוף שהם הלבושי' כנ"ל, הנה ע"ז אומרים¹²³ רוממות אל בגרונם וחרב פפיות בידם, דרוממות הא"ס ב"ה שבתפלה, שהוא מה שבא מלמעלה שלא ע"י העבודה כלל, רק הבא להתבונן ולהטהר מכל חלאת נפשו ע"י העבודה דתפלה הנה מסייעין לו¹⁵⁴ שהוא ה[גילוי] מלמעלה, וזה מכרית בדרך ממילא הרע שמסביב, ונותן לו כח שיוכל לקבל את האור פנימי שבתפלה שהוא ההרגש האלקי שיש בהתבוננות אמיתי (וכמשי"ת) שיוכל לברר ולזכר גופו ומדותיו, והמשל בזה כמו הנכנס להיכל המלך הרי קודם שרואה את המלך פועל עליו רוממות המלך שמתבטל לגמרי מעניני' הקודמי' כו', ואח"כ כשרואה את המלך הביטול הוא מצד המלך כו', וכמו"כ בתפלה, שישנו ענין התפלה שהוא הגילוי מלמעלה, וכמ"ש¹⁵⁵ אני בצדק אחזה פניך, שהוא בפנימיות

(152) ראה לקו"ת אחרי כח, ב.

(153) הל' דעות פ"ב ה"ב.

(154) ראה שבת קד, א. יומא לח, סע"ב. ועוד.

(155) תהלים יז, טו.

והגילוי מה שאינו לפ"ע עבודתו כ"א בדרך גילוי מלמעלה שע"ז נכרת אחיזת החיצונים אשר מסביב ומבחוץ ויכול להיות התגלות הנה"א, שיוכל להתלבש בהנה"ב לעבוד בו, להכרית את החוחים והקוצים של הנה"ב כו'.

וג **והנה** העבודה דפסוד"ז הוא בהנה"ב עצמו ע"י התלבשות הנה"א להכרית החוחים והקוצים שבו, שהם מדותיו התקיפים וענינים העריצים וההנחות שלו, דיא ועלט הנחות כנ"ל, ואס ועלט ועניני העולם נעמען אים זייער ארום, און זאיינען באיין נה"ב כמו חוק ממש¹⁵⁶, שכן הוא, אט אזוי איז דער ענין אין דער הנחה זאיינער בא אים לייגט זעך דאס קלאר אָפּ, אז נאר אזוי ויא ועלט איז נראה בהשקפה ראשונה אט אזוי איז דאס, ער נעמט דאס צוא כמו חוק און ויל גאר קין טעמים ניט ויסין, שאינו חוקר אחר הטעם ואיילע ער איז דאך ניט קין שכלי, אדרבא בעצם מהותו איז ער דאך אַ בהמי, איז ועלט הנחות נעמט זעך בא אים זייער צוא, און נאך ויא מיט אַ תוקף מיט אַ עריצות אין דעם תוקף זאיינעם, שזוהו כקוץ וכחות לכל אור דקדושה, וצריכים להכרית החוחים והקוצים האלו, והוא העבודה בפסוד"ז, שהוא לזמר עריצים העריצות של התוקף דנה"ב.

וכמו עד"מ באילן שכורתים הענפים היבשים והמקולקלים בכדי שהענפים החיים יצמחו בטוב יותר, ולפעמים כשרואים שסיבת קלקול הענפים הוא משרשי האילן, עוקרים את האילן ממקומו זה ושותלים אותו במקום אחר ומשביח בטיב גידולו גידל ענפיו וגם הפירות שעליהם¹⁵⁷, או זה שעובדים את הכרם והגן בעבודה רבה שמבערים החוחים והקוצים מן הכרם, בכדי שיהי' שהאילנות יגדלו בטוב כו', כמו"כ הוא בהאדם שנק' עץ השדה¹⁵⁸ צריכים להכרית החוחים והקוצים המונעים ומעכבי' בכדי שיהי' צמיחת האילן שיעלה למעלה כו' והו"ע החקיקה מבחוץ דנה"ב כו', דלהיות שבטבעו הוא חומרי וע"כ מקומו הוא בחומרי' העולם, וכידוע דנה"א להיותו בעצם במדרי' הקדושה ה"ה נמשך מצ"ע לאלקות כו', דלולא התלבשותו בנה"ב הרי בעצם טבעו הוא נמשך רק לעניני אלקו' שזוהו מקומו כו', והנה"ב להיות מהקל' וחומרו בעצם מהותו לזאת מקומו הוא חומרי' העולם כו', ולהיות שזוהו מקומו ה"ה נאחז בזה מאד דא"א לו לעלות כו', ער קאן זיך דערפון ניט אויט ראיסין, ער איז זייער שטארק מוטבע אין עניני עולם צוא נייו גיואקסין מיט ועלט, אז ער און ועלט איז איין זאך, אין יעדער ענין שלו, [יעדער איז דאך] פון דעסטועגין אַ נפש, ניט קין גוף ממש, הוא נה"ט, אבל מ"מ הוא נפש, נאר אין אים הערט זיך ניט אַן קין נפשית ההי" הראשונה שלו היא טבע העולם, להיותו מקומו, וביותר שהוא נאחז,

(156) ראה סה"מ תש"י ע' 118.

(157) ראה שמו"ר פמ"ד, א.

(158) ראה פ' שופטים כ, יט.

ולהיותו שוכן בגוף דלפתח חטאת רובץ¹⁵⁹, וכנ"ל דאקדים טענית' הוא פועל גם בהעיר קטנה בדרך ממילא הנחות שונות וכו', וזהו מה שלפעמים פרעגט מען באיי זיך ויא קומט מען צוא אזא שפלות אז עס זאל גאר זיין אזא הנחה, אדער אזא ענין, הן אין א' רא' במקום שאין צריך להיות, או א' דיבור ואס ער דארף ניט זאיין, או במדת הכעס או הגאווה וכו' אבער ואס זאל מען טאן אז מיא קאן זיך ניט אוייס ראיין דערפון, שהוא ההטבעה שהטביע הנה"ב, ואיילע ער אליין איז זייער מוטבע אין דעם ומושרש שלא בטוב, וממילא גם הענפים שלו הם מושחתים ומקולקלים ועושה פירות בגוף בשיתוף הגוף וארעם גוף אליין (מה שאינו עפ"י העבודה דמצות או לכה"פ בסדר התורה המותר והאסור עם כל הדקדוקים כו') איז דאך גוף און ניט נפש, איז דאך עניני גופניות נעמען זיך צוא, ובהצטרפותם יחד הנה"ב עם הגוף ח"ו הנה צומח מזה פירות רעות בהמדות רעות, שהסיבה לזה הוא ההטבעה דהנה"ב, וצריכים להוציאו (את הנה"ב) ממקומו ומרשותו, מיא מוז עם אוייס ראייין פון דער הטבעה שלו, ואס ער איז אזוי איין גיזונקען, און אייך להוציאה מרשותו, אז ניט נאר ער איז אייף זיך א בעל מרא ורבין, שעושה מה שהוא חפץ, והוא כמו האילן שכסיבת קלקול והשחתת הענפים ורוע הפירות מסיבת שרשי האילן הנה עוקרים אותו ממקום זה ושותליו אותו במ"א ומשביח כו' דכמו"כ הוא בנה"ב דמקומו הוא שמוטבע בעניני החומריו, והחקיקה מבחין הוא להוציאו מההטבעה הכללית הזאת, ארויט נעמען אים פון דער ועלט הטבעה, והיינו להפרידו, אז ער און ועלט איז ניט איין זאך, ושיש לו מרא ורבין, אז ער זאל ניט טאן נאר ואס ער ויל.

והוא ע"י ההתבוננות דפסוד"ז שהן עניני' שלמע' מהשגה בעצם הענין לפי ערכו, שאין לו מקום בשכלו, אין שכל פון נה"ב ואס ער איז דאך א נפש [השכלין], איז ניט פראן קין אָרט אין שכל פאר נעמען אזעלכע שכליים. וכמו בריאה יש מאין שאין מקום בשכל כלל איך ומה הוא שמאין ואפס המוחלט יהי' מציאות יש כו', וההתבוננו' בזה הוא רק איך שהדבר כך הוא, שנתהווה יש מאין, שזה מוכרח בשכל שהיש נברא מאין דוקא דיש מיש א"א להיות כ"א שיהי' אין באמצע¹⁶⁰, וגם שא"א להיות יש מיש עד א"ס¹⁶¹, שה"ה מוגבל כו', וכמשי"ת. וזהו ברוך שאמר והי' העולם¹⁶² דהעולם שהוא מציאות היש נתהווה מבחי' דבור

(159) בראשית ד, ז.

(160) ראה תו"ח בשלח רסו, א ואילך. המשך והחרים תרל"א (קה"ת, תשע"ה) ע' כג ואילך. המשך וככה תרל"ז פק"ב (קה"ת, תשע"ג – ע' קלט) ואילך.

(161) ראה מורה נבוכים ח"א ספ"ג סד"ה ההקדמה האחת עשרה. וראה ספר החקירה להצ"צ לה, ב ואילך.

(162) פסוקי דמרה.

העליון כו', ברוך אומר ועושה כו'¹⁶², כי הוא אמר ויהי כו'¹⁶³, גדול אדונינו ורב כח כו'¹⁶⁴, שבכ"מ בפסוד"ז מבואר ענין התהוות יש מאין כו', וגם ההתבוננות באופן התהוות יש מאין והפלאת העניני' בזה כו', שהנה"א להיות שאצלו הענינים ידועים מצד העצם להיות שזהו מקומו כנ"ל, והוא שכלי בעצם מהותו, ובא בהתלבשות בהנה"ב, אף שמתלבש ממש בלבושי המתברר, אמנם להיותו שכלי בעצם מהותו הרי ביכולתו להסביר גם להנפש השכלי הטבעי הפלאת הענינים בזה בדרך כלל, שזה עושה התפעלות גדולה בנפש השכלי שמתפעל מאד על הענין, וביותר על הפלאת הענינים שעד עתה לא ידע מזה כלל, ער איז גילעגין אלץ אין ועלט, דאס האט זיך בא אים צוא גינומען, און דאס האט ער פארשטאנען, אלץ ענינים מגושמים, נידעריקע ואס זאיינען זייער פאר בונדין מיט גוף, אבער העכערע ענינים, ויא התהוות היש און אופן ההתהוות הנה מזה לא ידע כלל, והשגה זו מפליאה את הנפש השכלי הטבעי עד שזה מעלה את הנה"ב שעומד במעלה ומדרי' גבוה יותר כו', והוא שמשנתנה ממקומו בבחי' יציאה מההטבעה שלו כו', ועם היות שלא נתברר בזה בפנימיותו שלא להתאוות את החומריות כו' הוא עוד רחוק מזה שלא להתאוות חומריות העולם, אבל מ"מ היציאה מההטבעה שלו בכלל נעשה עי"ז כו' עפעס ער וערט בכללות אנדערש, עס לייגט זיך אים אָפּ אז עס איז דא נאך אַ ענין חוץ ועלט אייך, און דאס איז גאר דער מקור פון ועלט, ועלט אליין אן דעם מקור קאן גאר ניט זאייין, און פון דעם מקור איז דיא התהוות העולם והחומריות, ההשגה של הנה"ב היא מצומצומה ביותר, והצמצום הזה הוא משיגו בלשונו, זייער חומר דיק, והוא פשוט בתכלית. אבל מ"מ הנה בזה הוא יוצא מההטבעה הכללית שלו. ואס ער איז משוקע בעולם בתכלית, הנה ע"י התבוננות זו והתפעלות הנפש השכלי בהתבוננות פועל גם עליו יציאה כללית מהשיקוע הזה, ולשעה הוא כמו נשתנה בעצם מהותו.

והמשל בזה כמו נער קטן המשחק בעניניו ושקוע בהם בכל כחו וכח שכלו ומדותיו, אם מקרבים אותו בין הגדולים, ומסבירים לו איזה ענין משיחת הגדולים ועניניהם פועל עליו הקירוב הזה וההסבר ענינים עלי' שיוצא מקטנות עניניו, וגם במוחו הקטן מקבל הענין, אף שקבלתו בהענין שהסבירו לו הוא כפי ערך חושיו, ואינו שייך בה בשעה לעניניו שהם של קטנות ושפלות, הנה לא שאינו שייך כלל להענינים שלו, אלא שבה בשעה הוא כמו לשפלות יחשב לו, ליגין אין זיינע זאכין, ונעשה לו כעין מיאוס בהענינים שלו, ער ליגט דאך אין אַ העכערע זאך, אבל אינו עוזב עניניו לגמרי. וככל המשל הזה הוא בהנה"ב שע"י ההתפעלות דנפש השכלי הוא אינו שיצא לגמרי ממהותו, ולא יחפזין עוד

(163) תהלים לג, ט.

(164) שם קמו, ה.

בהעניני' הגשמי' אינו כן, אלא שיוצא מההטבעה שלו הכללית. ואינו שייך להענינים הגשמיים, אשר באמת הנה נעשה בזה (ע"י¹⁶⁵ הה[תבונ]נות תיקון גדול במאד, וכמו שינוי ממהות למהות ממש, נאר ואיילע דאס איז אין נה"ב בהעלם און בקטנותו, אבער אזוי איז דאך דאס ואס ער גייט ארויס פון זאיין הטבעה באופן כזה ואיילע ער דער הערט אַ העכערע זאך, איז דאך עניניו (ואס ער איז אין זיי גיוען מוטבע) לשעה כמו מיאוס בא אים, והוא תנועה הפכית לגמרי מאשר ה' בתחלה, כי תחלה ה' מוטבע בחומריות העולם אשר זה מקומו, און קין אנדערש ניט גיווסט, דאס איז גיוען מיט אַ פשיטות אז דאס איז מקומו, און דער פאר איז ער אין דעם זייער נאחז מיט אַ גרייסין גישמאק, ועתה הוא בתנועה הפכית לגמרי מזה, וגם הנה"ב הנה בטבעו הוא בעל מדות, ואס אַ בעל מדות הוא בעל קצוות בעצם מהותו (רק המדות שבאים עפ"י השכל דהתבוננות בעבודה דתפלה הנה משתנים בזה ג"כ, שזהו ענין ופעולת התפלה שמשנה בכל ענין וענין כפי התכלית הנרצה, אבל בתחלת העבודה הנה הנה"ב הוא כמו שהוא מתולדתו בטבעו, שהוא בעל מדות בעצם מהותו, וממילא הוא בעל קצוות) הנה תחלה כשה' נאחז בעניני העולם, איז ער מער ניט ויא עולם, און חומרי, ועתה ע"י ההתבוננות ה"ה עומד למעלה מהענינים החומריים ואינו שייך לזה כ"כ, ובעבודה זה שאינו שייך להענינים החומרי' ה"ז גבוה במדרי' ממה שאינו רוצה בהחומריות כו', דכאשר אינו שייך לזה ה"ז בבחי' מיאוס בהם כו' וה"ז תנועה הפכות ממש.

וכמו"כ כאן הגם שאינו במדרי' זו מ"מ ה"ז שמרוחק מהחומריות ואינו שייך לזה כ"כ ה"ז תיקון גדול כו' אלא שלהיות הוא בהתחלת העבודה, וכ"ז הוא בקטנות, אבל בעצם המדרי' הרי הוא ענין גדול, (מה שבאמת זהו ע"י אור נעלה יותר דהיינו ענין שלמעלה מהשגה בעצם כו' והוא הארה מהרוממו' אל כו' הנ"ל שמאיר ופועל בדרך גילוי מלמעלה בבחי' מקיף גם בהנה"ב (וי"ל שזהו מה שאומרים בנוסח התפלה¹⁶⁶ וקבל ברחמים וברצון את תפלתנו, האת מה שהוא תפל¹⁶⁷ בתפלה, כו') ומשו"ז הוא שנעשה התיקון בו.) שיוצא מההטבעה כללי' שלו, והוא החקיקה מבחוץ, וכמו שלוקחים חתיכת עץ לעשותה כלי כורתיים וקוצצים אותה בחקיקה מבחוץ לעשותה [מוכן] לכלי, כמו"כ בהנה"ב הנה ע"י פסוד"ז הוא החקיקה מבחוץ, שזהו פסוד"ז לזמר העריצים שהם החוחים והקוצים שע"ז נעשה חומר מוכן להיות כלי ע"י חקיקה מבפנים שבא בהקדמת הפסוד"ז שהיא החקיקה מבחוץ ע"י התלבשות הנה"א בהנה"ב לבררו ולזככו.

(165) (ע"י: בכת"ק חסר סיום החצו"ג. ואוצ"ל אחר תיבת ההתבוננות.

(166) ברכת שומע תפלה.

(167) ראה עירובין ד, ב: ורחץ את כל בשרו את הטפל לבשרו.

ל"ד) והנה החקיקה מבפנים הוא בברכת ק"ש בהתבוננות הביטול דשרפים ואופנים איך ששרפים אומרים קדוש¹⁶⁸ ברצוא וצמאון גדול להכלל בעצמות א"ס ב"ה ונק' שרפים שנשרף כל מהותם ברשפי אש הצמאון הזה כו'¹⁶⁹, ואופנים אומרים ברוך¹⁷⁰ שכל מבוקשם הוא שיתברך כבוד ה' בחי' המל' ממקומו משרשה ומקורה העצמי ויהי' גילוי העצמיות בעולם כו', דכאשר נמשך מבחי' עצמות א"ס במל' אז נמשך גילוי העצמות בעולם כו' (ומזה נראה אופן ההשגה שלמעלה שהוא ע"ד הידיעה ושכל דנה"א שהן הידיעה בשכלים שלמעלה מן הטבע הנ"ל, דהרי האופנים היא מדרי' נמוכה, דאופן בעשי', וגם בהם ידוע דשרש המל' הוא מבחי' רדל"א, וער הוא דוקא שיהי' אתפשטותא שלימותא דכולא, שזהו כללית ענין הידיעה וההשגה שלמעלה, אשר מזה יוכל שיהי' איזה מושג באופן שכל הנה"א והנשמה כמו שהיא לעצמה כו') ולהיות דהנה"ב משמרי האופנים¹⁷¹ ע"כ ההתבוננות בהביטול דשרפים ואופנים ה"ז פועל הביטול בנה"ב שיהי' בו הטי' לאלקות כו'¹⁷², ועם היות שאין לו עדיין בזה השגה פנימי' שירצה באלקו', הנה האו"מ מהביטול דשרשו ומקורו (והו"ע האש של מעלה¹⁷³ דנה"ב כו' וכמ"ש בדרוש יו"ט של ר"ה, רס"ו¹⁷⁴) פועל בו ההטי' עכ"פ לאלקות כו', שזהו התחלת החקיקה מבפנים כו'.

וגמר הכלי שיהי' כלי לקבלה הוא בסיום ברכת יוצר, דיש בו ענינים כמו בסיום ברכת פסוד"ז, שהוא ברכת ישתבח, דשם גמר חקיקת הכלי מבחוץ, וכמו בעשיית כלי לוקחים חתיכת עץ וכורתים ומחליקין אותה לעשותה חומר הראוי' להיות כלי בחקיקה מבחוץ, וזהו העבודה דפסוד"ז, ואח"כ בהעבודה דברכת יוצר הוא כמו שעושים מהחומר הכלי במדרי' כלי לקבלה, שעושים בה תוך, והוא כלי קיבול, וכמו"כ בברכת יוצר ע"י העבודה בהתבוננות והנה"א מתלבש בהנה"ב ומסביר לו בטוב הענינים (וכמשי"ת אי"ה) הרי נעשה בו בהנה"ב החקיקה מבפנים שיהי' איזה כלי לקבלה. והוא התוך שלו, וגמר החקיקה שבפנים הוא בסיום הברכה דברכת יוצר, דגם הנה"ב מתחיל להבין כי הוא לבדו מרום וקדוש, ושפועל גבורות ועושה חדשות, שכ"ז הוא מובן לו מהמחדש בטובו בכי"ת מע"ב¹⁰², שמזה הוא מבין איך שעצמותו ית' כולל הכל יחד בהתכללות גמורה.

(168) ראה ישעי' ו, ג.

(169) ראה לקו"ת נשא כח, ד. סה"מ תרל"ה ח"א ע' ו.

(170) ראה יחזקאל ג, יב.

(171) ראה ע"ח שער נ (שער קיצור אבי"ע) פ"ט. לקו"ת ויקרא ב, ב. האזינו עד, ג. ובכ"מ.

(172) ראה תו"א וישב ל, סע"ב. לקו"ת ויקרא שם. המשך תרס"ו ע' סב. ע' קלז ואילך.

(173) ראה תו"כ ויקרא א, ז. עירובין סג, א.

(174) המשך תרס"ו ע' קמב ואילך.

ואח"כ ברכת אהבה הוא ההתבוננות של הנה"א כמו שהוא עומד בהתלבשות בהנה"ב, (ויש להנה"ב איזה הבנה בזה, ע"י ההשגה בסיום הברכה דברכת יוצר, באדון הנפלאות וכו') שמתבונן דאהבת עולם אהבתנו¹⁷⁵, שבעצמותו ית' אינו שייך ענין המדות כלל, ובפרט החמלה גדולה ויתירה, שהם פרטי מדריגות חלוקות באהבה שמצד העצמות ית' אינו נופל ענין זה כלל. וזה רק שחמלת עלינו, פי' בשבילנו, שכללית הצמצום הזה, הוא בגלל ישראל¹⁷⁶, דחיבה יתירה נודעת להם¹⁷⁷, להיות כי בנו בחר להיות עם סגולתו. להאיר לארץ, ע"י העבודה בתפלה ולהגיע לזה ככל אשר עלה ברצונו ית' לחכמתו ית' ולמצותיו שע"י הוא¹⁷⁸ וחידוש החכ' (וכמשי"ת אי"ה) שהכל בא מן העבודה דתפלה שהוא היסוד ועיקר העבודה, ולזאת הוא מעורר רחמים גדולי' על עצמו ותן בלבנו בינה להבין ולהשכיל לשמוע, פי' פארשטיין אייף דער הערין עס זאל בא אים דער הערט וערין ההשגה שלו, ושלא ישאר רק ההשגה בלבד (וכמו הנדח בארץ מצרים¹⁷⁹, שנשאר בהמצרים וגבולים דהשגה כו') רק שיוקלט אצלו הענין. ויאיר לו הפנימיות. ואשר יהי' ללמוד ע"מ ללמוד¹⁸⁰, להלמיד ולאף את הנה"ב שהוא הד"ם הנ"ל, וללמדו לשמור לעשות ולקיים, שיהי' העשי' בפועל¹⁸¹, בקבעו"מ ובמסירה והנחה, את כל דברי תלמוד תורתך, שגם דברי סופרים ודקדוקים יהי' נוגע לו (ולא כקלות הנה"ב אשר ברשעו יצא לחלק דאורייתא מדרבנו, כי כח התירא עדיף לו כנ"ל, ויהי' נוגע לו גם דרבנו) ואשר כל הכוונה והתכלית בקיום המצות יהי' האהבה והדביקות באלקות, ואח"כ מעורר הנה"א ר"ר על נפשו כי לא נבוש ולא נכלם בהניצוצים המתבררים, ושלא יכשל בהם, כי לפעמים יכול טעותים בעניני העבודה (וכמבו' בסש"ב¹⁸² בע' ואל יהי' שוטה בהעלאת המדות כו' כל א' צריך לדעת עניניו כו'). ומוסיף לבקש ולהתחנן והביאנו לשלום מארבע כנפות הארץ. קיבוץ כל הניצוצות שהתבררו, ועם זה ושבור עול הגוים מעל צוארינו דהן אמת שבשביל זה ניתן הנה"ב בכדי לבררו, וכנ"ל בענין חום הטבעי, והכחות דנה"א שביכולתו לבררו, הנה כל זה מה שאפשר לברר אבל ישנו הטבעי והעצמי של הנה"ב דער עצם מהותו (ואס ער איז דאך קלי' אף ק"נ מ"מ הוא קלי') ואס עס איז דא ענינים אין נה"ב עצם גראבקאייט ואס קאן ניט

(175) ראה גם תניא פמ"ט (סט, ב).

(176) ראה לקו"א להה"מ בתחילתו. סה"מ באתי לגני ח"ב ע' 170 הערה טו. סה"מ בראשית

ח"ב ע' כג.

(177) ראה אבות פ"ג מ"ד.

(178) בצילים כת"ק שתח"י יש כאן תיבה שאינו ברורה.

(179) ראה ישע"י כז, יג.

(180) ראה אבות פ"ד מ"ה.

(181) ראה שם פ"א מ"ז. קידושין מ, ב.

(182) פכ"ח (לה, א).

להתברר דאס דארף זאין בדרך שבירה ודחי' והוא הבקשה ושביר עול הגוים, שהוא הגוי שבלב כאו"א מישאל שהוא הנה"ב, ומתחנן אשר ח"ו לא יאחו ע"י הדברים העצמיים של הנה"ב דלהיות שהמברר מתלבש בלבושי המתברר ממש, ושא יבוא לסרוח אחרי הנה"ב (וכמא¹⁸³ כל המתאבק עם כו') שלא יפעול עליו רושם כו' ותוליכנו מהרה לארצינו¹⁸⁴, דעיקר ותכלית הנרצה הוא ארצינו, ארץ שלנו, רצון שלנו¹⁸⁵, שהוא הרצון הפנימי והעצמי הנ"ל, ובנו בחרת כו' וקרבתנו, שעתה הוא שהנה"א מבין ומרגיש מעלת ישראל גם מצד [הגוף] כי בנו בחר, דהבחירה בנש"י הוא גם מצד הגוף¹⁸⁶, ואז הוא מרגיש טוב טעם בהגוף ובהמצות שהם בגשם דבזה נרגש לו אור העצמי, דהנה"א הרי בע"כ הוא חי¹⁸⁷ לכנוס בגוף כידוע. ונעשה ההסכם חזק לקיים המצות בפו"מ כמו שהם בגשם ע"י הגוף דוקא, לפי שזהו כוונה העליונה כו', והנה"ב ע"י העבודה דברכת יוצר הרי נעשה בבחי' כלי לשמוע ולהבין כל ההתבוננו' דהנה"א שהוא כמו שהוא בהתלבשות בנה"ב הרי הוא מקבל זה בכללית ורואה התפעלות הנה"א ופועל עליו ביטול כללי להיות נשבר ונפלא על הענין הזה, והמשל בזה מאיש פשוט הרואה כי הבן עומד ומתחנן אצל אביו כי יתן לו כח להפיק רצון האב בהעבודה שנתן לו לעשותה מה שהיא כבדה ביותר לפני הבן, והאב מעמס על בנו עבודה זו להיות חפצו כי דוקא בנו יעשנה, והוא עושה זאת בעבודה גדולה, אמנם ירא הוא לנפשו שבאם לא יוכל לעשות מלאכתו אז ח"ו יתרחק מעל אביו, והוא מתחנן ומבקש שאביו יאציל מכחו עליו שיוכל לקיים ככל אשר עמס עליו אביו, ולא יפרד מעליו, ומרבה להתחנן שאביו יקרבו אליו, הנה גם האיש הפשוט שאין לו מושג בקירוב ויחוד האמיתי דהתקשרות הבן והאב, דקירוב האב אל בנו שהיא אהבה פנימית ועצמית, וביטול ומסירת הבן אל אביו שהוא בהתקשרות פנימי ועצמי, מ"מ פועל בו הביטול, אז ער פאר לירט זיך, ממה שרואה התקשרות האב ובן, וכמו"כ הוא בהנה"ב שפועל בו ביטול כללי, עד שבערך כי ההתבוננות דהוי' אחד יוכל לקבל אף בכללית עכ"פ.

והנה¹⁸⁸ אמיתת ההתבוננות הזאת דהוי' אחד והביטול דאחדות הוי' הוא בהנה"א דוקא, להיות דאמיתית השגה הזאת ושיונח הענין בנפש הוא בנה"א דוקא וכ"ש שהביטול באחדותו ית' זהו רק בנה"א כו', מ"מ ע"י שהנה"ב הוא

(183) ראה תניא ספכ"ח (לה, ב).

(184) לארצינו: כ"ה בכתי"ק. ואצ"ל: קוממיות לארצינו.

(185) ראה ב"ר פ"ה, ח.

(186) ראה תניא פמ"ט (ע, א). תורת שלום – ספר השיחות ע' 120 ואילך. וראה הנסמן

בלקוטי אמרים תניא – עם מ"מ, ליקוט פירושים ושיוני נוסחאות ע' אימה ואילך. סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 46 ואילך.

(187) ראה אבות פ"ד מכ"ב.

(188) ראה תו"א וישב כט, ב ואילך. סה"מ עת"ר ע' יג.

בערך לקבל ולהקשיב ההתבוננות דברכת אהבה שהוא של הנה"א בעצמו כנ"ל יכול להיות השגה זו דהוי' אחד גם בהנה"ב שיבין היטב איך שבאמת הכל בטל ומיוחד כו', שהרי זאת מושג ומובן היטב דההוות המציאות והישות הוא דוקא מבחי' הצמצום והעדר האור והגילוי, דמגילוי אור א"א להיות מציאות יש כו', וכמו שמרגיש האדם בעצמו בבחי' המציאות שלו, וכמו בהאותיות דאותי' הדבור הן אותי' מורגשים אל הזולת ואותי' המח' הן אותי' דקים ורוחני' שזהו מפני שבמח' מאיר אור הנפש יותר ע"כ האותי' רוחני' יותר, ובדבור האור מצומצם וע"כ הן אותי' מורגשים כו', וכמו"כ יובן דההוות מציאות היש הוא דוקא ע"י הצמצום שהוא בחי' העדר האור והגילוי כו', וג"ז מובן שלגבי אוא"ס אין שום דבר מעלים ומסתיר ומאיר האור בגילוי לאחר הצמצום כמו קודם הצמצום כו', שגם זה מרגיש האדם בעצמו בבחי' הצמצום וההעלם שאדם מצמצם ומעלים גילוי הכחות שלו, הרי ביכולתו שאחר שמתצמצם יאיר האור בגילוי ממש כמו קודם שצמצם א"ע כו', ועומק הענין בזה דכאשר מאיר גילוי האור לאחר שצמצם א"ע הנה הדבר שנתהווה ע"ז אינו מתבטל לגמרי, שהרי בהצמצום שצמצם א"ע נתחדש איזה דבר, והדבר הזה שנתחדש אינו מתבטל לגמרי כאשר מאיר האור והגילוי להיות כאלו לא נתחדש דבר, רק שהדבר גופא אינו בבחי' מציאות כו'.

ויובן זה בהמשל הידוע¹⁸⁹ מהשפעת השכל מהמשפיע אל המקבל הרי בהמשפיע בגילוי אור שכלו לעצמו אינו ניכר כלל חיצוני' השכל השייך אל המקבל, וזהו מפני שהמשפיע עומד אז למעלה מערך המקבל ומובדל מזה לגמרי ע"כ אינו ניכר כלל השכל השייך אל המקבל רק שנמצא כלול בהעלם כו', וע"י הצמצום שצמצם ומעלים אור שכלו בעצמו נמצא בו חיצוניות השכל השייך אל המקבל, והיינו מפני שאז הוא בבחי' שייכות אל המקבל משו"ז נמצא האור שכל השייך אל המקבל כו', והנה המשפיע גם לאחר שצמצם א"ע, ביכולתו להאיר אור שכלו העצמי כמו קודם שצמצם א"ע, ומ"מ גם אז אין חיצוני' השכל מתבטל רק שרואה בחיצוני' השכל כל הפנימיות והעצמיות כו', אבל אינו מתבטל לגמרי, וזה מפני שגם כשמאיר אצלו אור הפנימי הוא ע"י הצמצום, והיינו שאינו מובדל מהחיצוני' כמו קודם שצמצם עצמו שהי' מובדל לגמרי מהחיצוניות, ואחר הצמצום גם כשמאיר האור הפנימי אינו מובדל לגמרי מהחיצוני' כו', וע"כ חיצוני' השכל אינו מתבטל בזה רק שזה גופא הוא בלתי מוגבל אצלו שמאיר בו ריבוי אור ואינו מוגבל בהתפשטות שלו כו', וגם שיודע ומבין גם את החיצוניות בכמה אופנים שונים כו', שהרי גבי המקבל, לבד זאת שהשכל מוגבל אצלו בהתפשטו' שלו ה"ה יודע את הענין רק באופן הזה שהשפיע לו, ובאמת כל אור שכל יכול להיות בכמה אופנים שונים, ושכל האופנים הם אמת (ובאים מנקודה

189) ראה סה"מ תרנ"ז ע' קלט. תרנ"ט ע' קצא ואילך. תרס"ג ס"ע פה ואילך. ד"ה באתי לגני תשי"ז (סה"מ באתי לגני ח"א ע' 112 ואילך).

אחת כו' וכמ"ש במ"א¹⁹⁰), וכן הוא בהמשפיע כשמאיר בו אור הפנימי ה"ה יודע ומשיג את החיצוני' בכמה אופנים שונים כו', והיינו שהחיצוני' הוא בבחי' בל"ג כו'. ומכ"ז יובן ענין ה' אחד שהעולמו' גם אחר שנתהוו הם בטלים ומיוחדים בתכלית, ולא שהם כאלו לא נתהוו רק שגם כמו שנתהוו ה"ה בבחי' ביטול שאינם בבחי' מציאות בפ"ע כ"א בטלים בתכלית כו', וכ"ז ביכולת גם הנה"ב להבין הענין ע"י לבושי השגה הנ"ל, ושיהי' הביטול בזה עכ"פ שלא להפריד את הדברים הגשמי' ע"י תאוות לבו כו', דבאמת הכל בטל ומיוחד כנ"ל ורק כשהאדם מתענג בזה בתענוגי בנ"א ה"ה מפריד את הדבר, כי גם את העולם נתן בלבוי¹⁹¹ שהעולם נתון בלבוי של אדם כו' וכמ"ש הרמב"ם¹⁹² שאין לך בריאה כמו האדם שהוא האחד, והן האדם הוא אחד ומיוחד אשר ידוע בחר בטוב ומאוס ברע¹⁹³. ויש לו בחירה מה שאין כזאת בשום בריאה זולתו. ולזאת ההתבוננו' הנ"ל פועל בהנה"ב שעכ"פ לא יפריד הדברים מאחדותם כו', דבנה"א ע"י התבוננות בה' אחד הוא בבחי' ביטול ממש שנכלל ממש באחדותו ית', ובנה"ב הביטול הוא שעכ"פ לא יפריד כו', או שהדברים הגשמי' שלו יהי' בהם ענין אלקי כו' והיינו שכל דבר שאין בו ענין אלקי לא יעשה הדבר ההוא, כ"א הוא עושה רק מה שיש בזה ענין אלקי כו', וזה נעשה יותר ע"י ההתבוננות בה' אחד מלמעלמ"ט דהיינו שהכל הוא אלקו' כו', וע"כ לא ישמש בשום דבר שלא לצורך ענין אלקי כ"א מה שיש בזה ענין אלקי כו'.

אמנם עיקר ההתבוננות השייכה לנה"ב הוא ההתבוננות דבשכמל"ו¹⁹⁴ והוא דמה שהעולם נתהווה בבחי' יש זהו מההארה אלקי' שבערך העולמות וזהו בשכמל"ו כו', וההתבוננו' בזה הוא איך שבכל דבר יש אור וחיות אלקי והעיקר הוא האלקו' כו', וגם באופן האור והחיות האלקי כו' שע"י אריכות ההתבוננות הזאת נעשה ביטול פנימי בהנה"ב שרוצה באלקו' והו"ע ואהבת כו' בכל לבבך בשני יצריך כו', והיינו שנעשה כלי לאור הנה"א להיות גם הוא בבחי' אה' לאלקות כו', ואז הוא במדרי' אדם, א' דם שהדם הוא הנה"ב נעשה כלי להא' שהוא הנה"א שמתחברים יחד כו', והוא ע"י העבודה דתפלה, דתפלה הוא בחי' התחברות¹⁹⁵ שע"י ההשגה וההתבוננות ע"י נעשה התחברות הנה"א והנה"ב, דגם הנה"ב בא להבטל לאלקות, וזהו אדם א' דם, שגם הדם הוא בבחי' אלף כו'. וזהו כי חלק [הוי'] עמו¹², דגם עמו אפי' מצד הגוף ונה"ט, הם ראויים להיות עמו ע"י העבודה דתפלה.

190) ראה סה"מ תרנ"ט ע' ה. עזר"ת ע' צא. עטר"ת ע' מז.

191) קהלת ג, יא.

192) כ"ה בגוכתי"ק. וראה הל' תשובה פ"ה ה"א ואילך.

193) ישע"י ז, טו (ושם: מאוס ברע ובחור בטוב).

194) = דברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד (פסחים נו, א).

195) ראה סה"מ תרס"ג (קה"ת, תשפ"ד) ע' קיז: קצד. תרפ"ה ע' ע.

ל"ה) **אמנם** יעקב חבל נחלתו¹⁹⁶, שע"י העבודה דבחי' יעקב עבדי שהוא הנפש המתלבש בגוף לזככו ולבררו בקיום המצות הוא נחלתו כבי' נחלה שלמעלה, וכמו הנחלה שבאה מהמוריש להיורש, דאחת היא יונתי תמתי¹⁹⁶, שנש"י ע"י עבודתם הם משלימים כבי' למעלה, וכמו¹⁹⁷ החבל שהוא קשור בראשו האחד למעלה, ובקצהו השני למטה, ע"י שאוחזים בהקצה התחתון מנענעים גם ראשו הראשון, וכמו¹⁹⁸ הוא במדרי' יעקב שהוא הנפש המתלבש בגוף הנה ע"י העבודה נעשה התחברות עצם הנשמה שכבודה בת מלך פנימה¹⁹⁹, וחבוקה ודבוקה בך²⁰⁰, עם הנפש שבגוף ע"י הנשמה דנר"ן. וגם זה הוא ע"י העבודה תפלה דוקא שזהו מקום זמן ההתחברות והעלי' שהנפש עולה ומתחבר עם עצם הנשמה, ועצם הנשמה באה בגילוי בהנפש המתלבש בגוף (וגם באור הנפש כמו שית' שרק אור הנפש המתלבש בגוף ולא עצם הנפש דבחי' נפש). מאיר ומתלבש בחי' עצם הנשמה) שזהו יתרון המעלה שנעשה בהנשמה בכלל, ועצם הנשמה בפרט, דהנה כמו שהוא בתחלת הבריאה הרי עצם הנשמה נשאת למעלה וכנ"ל ואינה מתלבשת בגוף רק שהיא בכח המפליא לעשות²⁰¹ מקשר רוחניות בגשמיות מוגדרת בגוף בלבד, וע"י העבודה הנה באה בהתלבשו' ממש, וכ"ז²⁰² הוא ע"י העבודה תפלה, שע"י היא ההתחברות, דקודם התפלה הנה נשמה באפו בנה"א גופא דקודם התפלה אין להנשמה המלוכשת בגוף התחברו' עם שרש ומקור הנשמה שלמעלה כו', דהרי אנו אומרי²⁰³ נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראת אתה יצרת אתה נפחת בי וכת"י²⁰⁴ ויפח באפיו נ"ח²⁰⁵ דשרש הנשמה הוא בחי' טהורה, היינו כמו שהנשמה היא באצי', ואתה בראת כו' הן בחי' ב"ע כו'²⁰⁶, דמה שמתלבש בגוף הוא רק בחי' בראת יצרת כו', אבל שרש הנשמה ה"ה למעלה כו'²⁰⁷, וענין התפלה הוא לחבר הנשמה שבגוף עם שרש הנשמה כו', וקודם התפלה שאין עדיין התחברות זאת נק' זה נשמה באפו דהיינו רק בחי' ויפח באפיו כו', ופי' נשמה באפו הוא שהנשמה היא בבחי' מקיף עדיין ואינה בבחי' התלבשות בגוף כו', וקאי ג"כ על הנשמה המלוכשת בגוף דקודם התפלה אינה בהתגלות עדיין כו', וממילא אין התחברו' להנשמה שבגוף עם שרש הנשמה כו', דבכדי שיהי' התגלות שרש הנשמה הוא ע"י התגלות אור הנשמה המלוכשת בגוף דבחי' הנשמה דנר"ן היא בבחי' ממוצע לבא לשרש הנשמה כו' וכמשי"ת, ועז"א דקודם התפלה נשמה באפו. דהנה החוטם הוא שער

(196) שה"ש ו, ט.

(197) ראה גם אוה"ת במדבר (ח"א) ע' ד ואילך.

(198) בראשית ב, ז.

(199) = נשמת חיים.

(200) ראה סידור האריז"ל במקומו. פע"ח שער הברכות רפ"ז. לקו"ת פ' ראה כו, א.

(201) ראה לקו"ת במדבר טז, א. האזינו עא, ד. המשך תער"ב ח"ב ע' תשמט ואילך.

להנשמה, והיינו לשרש הנשמה, דז"ע ג"כ מה שהחוטם הוא שער המוחין²⁰², דהנשמה שורה במוח²⁰³, והיינו כללות הנשמה שלמע' מהתלבשות כו', וזהו דריח הוא שהנשמה נהנית ממנו ולא הגוף²⁰⁴ והיינו הנשמה שלמעלה מהתלבשות בגוף כו', ועז"א דקודם התפלה עדיין נשמה באפו בבחי' מקיף לבד וע"י התפלה הוא שנעשה ההתחברות שבאים לבחי' שרש ומקור הנשמה ושיהי' התגלות שרש הנשמה בנשמה המלוכשת בגוף כו'.

והענין הוא דהנה מש"א²⁰⁵ נשמה שנתת בי, הוא עיקר האלקות דנשמה שעז"נ²⁰⁵ נר ה' נשמת אדם שהוא בחי' נר ה' ממש כו', והוא בחי' רצון פשוט שבנפש שנת"ל שזהו מבחי' א"ס שבנפש כו', וזהו עיקר הנשמה שהוא למעלה ואינה מתלבשת בגוף כו'. אך תכלית הכוונה הוא שיהי' התגלות עיקר הנשמה ושתהי' בבחי' גילוי בהנשמה המלוכשת בגוף כו', וז"ע התפלה שהיא התחברו' בבחי' נשמה עם בחי' נשמה לבחי' נשמה כו'.

והענין דהנה ידוע²⁰⁶ דבסולם דתפלה יש ד' שליבות²⁰⁷, והן נגד נר"ן ונשמה לנשמה, ועל בחי' נשמה נא²⁰⁸ נשמת שדי תבינם והרי האלקו' דנשמה זהו בחי' נשמה לנשמה כנ"ל והיינו בחי' הרצון פשוט שלמע' מטו"ד כו', ונשמה ה"ה בחי' שכל והשגה כו', ומ"מ נק' נשמת שדי מפני שהיא בחי' כלי שע"י היא התחברות הנשמה שבגוף עם שרש ומקור הנשמה כו', דהנה נת"ל²⁰⁹ דהתעוררות והתגלות הרצון פשוט הוא ע"י ההתבוננו' בבחי' עצמות אוא"ס ב"ה, וזה בא ע"י ההשגה תחלה במה שמושג כו', וז"ע מ"ש נשמת שדי תבינם שהו"ע²¹⁰ להבין דבר מתוך דבר כו'²¹¹, דנשמה היא בבחי' השגה בהאלקות המושג והיינו בבחי' הארה האלקי' שנתמצמה ונתלבשה בעולמות כו', ועי"ז באים לבחי' הידיעה וההשגה דאוא"ס שלמעלה מהעולמות כו', והיינו שמוכן שהאור האלקי המתלבש בעולמו' הוא בחי' הארה בלבד ובהכרח שיש בחי' עצמי' אוא"ס שאינו בגדר

(202) ראה מאמרי אדהאמ"צ דרושי חתונה ח"א ע' קלב ואילך. נ"ך ס"ע תקפט ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' נט. תרנ"ד ע' פו.

(203) ראה תניא פנ"א (עא, א).

(204) ראה ברכות מג, ב.

(205) משלי כ, כז.

(206) ראה מגלה עמוקות אופן קצו. של"ה חלק תושב"כ ר"פ ויצא (רצא, סע"ב ואילך). לקו"ת בשלח ב, ב ואילך. סה"מ תרצ"ד ע' רז. תש"ח ע' 80 ואילך.

(207) ראה תנחומא הובא במורה נבוכים ח"ב פ"י. מגלה עמוקות אופן רג: ריז.

(208) איוב לב, ח.

(209) בד"ה קרוב הוי' שנה זו פכ"ד (נדפס בקונ' בפ"ע (קה"ת, תשפ"ד) ס"ע כד ואילך).

(210) ראה תו"א בראשית א, א. אה"ת בראשית (ח"י) תתרכ"ב, ב ואילך. מארז"ל וענינים ע'

טו: כ. סה"מ עת"ר ע' ב ואילך. עטר"ת ע' תקפב ואילך. תרצ"ז ע' 276.

(211) חגיגה יד, א.

התלבשות כו' (דבזה משתווה השגת הנשמות להשגת המלאכים דגם השגת הנשמו' בקדושת העצמו' הוא ע"י ההארה כו' וכמשי"ת בהפרש נשמות ומלאכי' באמירת הקדוש שלהם, שהם נושאי' מובדלים בעצם ענינם ובעצם מהותם). ומהשגת פרטי המדרי' דההארה האלקי' שבעולמות יכולים לבוא על השגת אופן ההפלאה דאוא"ס ב"ה, שע"י כ"ז מתגלה בחי' הרצון פשוט שבנפש כמשנת"ל. וזהו שע"י בחי' נשמה נעשה התחברות הנשמה שבגוף עם שרש ומקור הנשמה שהרי בהתעוררות והתגלות בחי' הרצון שבנפש שהרי הכחות עולים ומתכללים ברצון זה, וכידוע שהרצון מושך אליו כל הכחות וכמ"ש במ"א בענין שרפים עומדים ממעל לו²¹² בשם הבעש"ט ז"ל²¹³ דבמקום שרצון האדם שם הוא והיינו לפי שכל הכחות נמשכי' אחר הרצון ונכללים בו כו'.

אמנם הכוונה בהתחברות הנ"ל הוא לא זו בלבד עליית הכחות בהרצון כ"א שיאיר בחי' שרש הנשמה בהנשמה המלוּבשת בגוף כו', וענין הגילוי הזה הנה לבד זאת משנת"ל²¹⁴ דנקודת האמת דהרצון שבנפש יש בכל הכחות דשכל ומדות עד סוף מעשה והו"ע התמימות כו', (וזה אם שהוא כן בעצם טבעו שיש בו בחי' התמימות או שפועל כן ע"י עבודה והיינו שע"י העבודה בבחי' הביטול דהרצון נעשה התמימות בכל הכחות כו'), הנה זהו רק מה שנקודת הרצון (היינו הביטול) נמצא בכל הכחות לא שהכחות עצמן יש בהם גילוי בחי' העצמי של הנפש (דהיינו שבהשכלת השכל עצמו או שהמדות עצמן יהי' בהם התחדשות דבר מהתגלות כח העצמי של הנשמה כו') וכמשנת"ל²¹⁵ ברצון הנולד עפ"י ההשגה הרי אינו רצון אמיתי ועצמי להיותו בא ע"י השגה ותלוי בההשגה וההתבוננות דלפ"ע ההתבוננות בטוב הדבר כן יהי' הדבר של המדה, ובהיסח הדעת כרגע יסתלק גם המדה ואינו אמת מצ"ע פ"י שאין לו קיום עצמי, והעיקר הוא ההתבוננות, כמו"כ גם ברצון זה שהוא הפועל בהכחות הביטול הרי לא שהוא מעצם הכחות במהותן בעצמי, כ"א בא ע"י הרצון העצמי, אך שיהי' בהכחות עצמן מצד עצמן מכח עצם הנשמה בבחי' פנימיות, עס זאל זיך אופמאנען מצד הכחות עצמן הוא כמו שמבואר²¹⁶ בענין שהמקיף נותן כח בפנימי כו', וכידוע²¹⁷ דמקיף דחי' נק' מזלזל והוא בחי' שרש הנשמה ומקור הכחות הפנימי' שממנו נזל ונוטף בהכחות הגלויים כו', והנה מה שהוא בבחי'

(212) ישע"י ו, ב.

(213) ראה הנסמן בכתר שם טוב הוספות ס' לח.

(214) בד"ה קרוב הוי' שנה זו פכ"ו (נדפס בקונ' בפ"ע (קה"ת, תשפ"ד) ע' כט ואילך).

(215) בד"ה הנ"ל פכ"ג (נדפס שם ע' כ: כג).

(216) ראה סה"מ תרס"ד ע' כ. תרפ"ו ע' שיד.

(217) ראה מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' תצח ואילך. סה"מ תרס"ג ע' כב ואילך. עת"ר

ס"ע קנא ואילך.

מקור ה"ז בהעלם שאין עצם המקור מאיר בגילוי כו', וכמו מזל מחכים²¹⁸ שזהו רק מה שממנו נמצא ההשכלה שבאה בבחי' צמצום (וכמו בבחי' דילוג שז"ע מזלות שהן בחי' שערות כו') שהגילויים הן מ"מ באין ערוך לגבי המקור (עם היות שאין זה בבחי' יש מאין ממש, וכמשי"ת שהם מרוחקים ביותר, ונעשה מהקירוב והבדלה ביחד דוקא.) אך מה שהמקיף נותן כח בהפנימי הוא שהפנימי בבחי' תוס' אור רב, וכמו בהשכלות רבות ועמוקות מאד בכל ענין שכלי ובנביעה רבה ממקור השכל והיינו מחמת גילוי המקור שמזה הוא הנביעה ביותר והשכלי"י נעלים ביותר כו', ועם היותם בבחי' מציאות שכל, ה"ה נעלים ביותר, מחמת כח המקור שמאיר אצלו בהתגלות כו', וכמו²¹⁹ מי שהוא חכם מצד עצם כח חכמתו דעצם השכלים הם בגדרים אחרים לגמרי, פי' אלו בגדרי' גופא דחב"ד דחכ' שהיא נקודה ובינה אור²²⁰ ודעת התקשרות²²¹ הם בגדרים וענינים אחרים לגמרי במהות אחר, דבכל נקודה נראה בה האור' ובהאור' מאיר הנקודה וההתקשרות דדעת הוא ידיעה העצמית בפנימיות ומהות הענינים עד שמתאחד עם המושכלות, והו"ע ידעתי הויתו²²² שמתאחד ממש, וכמו וה' נתן חכ' לשלמה²²³, מה שהחכ' והמדע נתונים לך שהיא החכמה עליונה ממש, איך שהיא למעלה מידיעה והשגה שכלית דשכל אנושי, וכאשר לא יתפוס השכל בהמישוש כנ"ל כן א"א לתפוס בשכל אנושי השכלות אלו שהם שכלים שלמעלה מהשגה, וכמו בענין למעלה מן הטבע שנת"ל והשכל דנה"א שהוא שכלי בעצם מהותו שההשכלות וההשגות הם באופן אחר לגמרי, והם מתקבלים ונקלטים במוח ממש בקליטה שלמעלה מהשגה, וכמו שרואים במוחש באדם הפשוט ששומע שכלים נעלים ועמוקים מה שלמעלה מעלה מכלי השגתו לגמרי, שאין לו ידיעה בהענינים עצמן וגם לא בהקדמת הענינים, ומתפעל במאד, ופועל בו פעולה גדולה ברוממות נפשו, אז ער איז דאך [דאמאָלט] אנדערש מכמו שהוא בעצם מהותו, שזהו דוקא מעומק הפלאת הענין ששמע, והראי' בענין שהוא לפ"ע אם יסבירו לו איזה ענין מושכלי, דלהיותו חסר ההקדמות הדרושות וכללית חושיו מגושמים וגסים ביותר, צריכים עבודה ויגיעה עד שיכולים להסביר לו, אבל מ"מ באפשר להסביר לו. ומסבירים לו ומובינם בטוב, בידיעה לפ"ע, ומ"מ אינו מתפעל כל כך כמו שיתפעל משכל עמוק ביותר, שזה מפליא אותו ביותר. ושכל זה אינו מבינו כלל דמה שהסבירו לו הרי הוא מבין בידיעה ויוכל גם לספר

(218) ראה שבת קנו, א.

(219) ראה תו"ח בא קלי, א ואילך. סה"מ תרס"ג ע' עז ואילך. תרס"ט ע' כה ואילך.

(220) = אורך ורוחב.

(221) ראה תניא פ"ג (ז, ב).

(222) ראה עיקרים מ"ב סוף פ"ל. מדרש שמואל פ"ו מ"ז. מו"נ ח"א פנ"ח. וראה סה"מ

תש"ב ע' 107.

(223) מלכים-א ה, כו.

לזולתו (מובן בהאותיות שלו שהם גסים ואינם מתאימים לגילוי השכל, אבל מ"מ) זהו הוראה שהבין את המושכל עכ"פ, ובשמיעת ענינים העמוקים אינו מבין את הענין כלל ומתפעל ע"ז ומתרומם נפשו וכמו שנראה כן במוחש בכאו"א שדוקא מהענינים העמוקים והנפלאים יש התפעלות ורוממות הנפש בדרך ממילא. (וכמשי"ת שעי"ז יפעול בעבודה בהתבוננות פעולה גדולה לרחק מעליו כל פגול וזוהמא של מח"ז כו') וכ"ז להיותם שכלי' עצמיים, והעצמי הוא פועל ומתקבל בכ"מ, דכל כמה שעובד בהם לא יגיע לתכליתם האמיתי ורק בריאה דחכ' וגם שם רק בבחי' הדביקות וההתאחדות כו' ונמצאים ומתגלים לכל בהכחות והחושים ממש, וז"ע ההתחברות שהכחות פנימיים עצמן מצד עצם מהותן המה מתעלים ונעלים ביותר ע"י גילוי העצמות בהם כו' וכמו"כ הוא בעבודה ענין התחברות שרש הנשמה עם הנשמה שבגוף דהנשמה שבגוף היא במדרי' נעלית ביותר ע"י שמאיר בה מבחי' שרש ומקור הנשמה כו' והוא ע"י העבודה בתפלה שע"י הוא התחברות הארת הנפש עם שרש ומקור הנשמה, וגילוי עצם הנשמה כמו שהיא למעלה תאיר בהנפש המתלבש בגוף ממש כו'. וזהו ההתחדשות דכמו שהיא מצד הבריאה הרי עצם הנשמה נשארה למעלה, והוא רק שמוגדרת בגוף. הנה ע"י העבודה הוא שבאה בבחי' גילוי כמו התלבשות ממש כו'.

ל"ו) **והנה** להבין זה בעבודה הענין הוא דהנה כל נשמה היא כלולה מבחי' נרנח"מ¹⁶¹, וכן הוא סדר עבודתה תחלה בבחי' נפש ואח"כ בבחי' רוח כו', הן בעבודה הכללית (בימי שנותינו בהם כו'²²⁴) דהתחלת העבודה (גם מצד הנשמה) צ"ל תחלה בבחי' נפש כו', וכן בעבודה הפרטי' בכל יום בעבודה דתפלה תחלה היא בבחי' נפש ואח"כ בבחי' רוח כו', וידוע²²⁵ דבחי' נפש זהו הביטול דהודאה, דביטול זה יש בכאו"א אפי' במי שהוא רחוק מה' שאינו מעובדי ה' בהשגה והתבוננות אלקי ובהתעוררות אהוי"ר שאין בו גילוי אור בנפשו כו', מ"מ יש בו בחי' זו שמודה על האמת וכמו שאנו אומרים²²⁶ מודים אנחנו לך שאתה הוא ה' אלקינו כו' שזהו אומרים כל ישראל בהשואה גמורה, דלהיות שכל ישראל שוים במדריגת ההודאה שכולם מודים בהודאה גמורה, ורק שיש בזה כמה חילוקי מדרי' יש שמודה ואין בו הרגש הביטול בזה וכמו גנבא אפום מחתרתא כו'²²⁷, שהגם שמאמין באלקו' ושהוא משגיח כו' ה"ה עושה היפך רצונו

224) תהלים צ, י.

225) ראה אוה"ת משפטים (ח"ד) ע' א' קכט.

226) תפלת העמידה.

227) ברכות סג, א (לפי גרסת העין יעקב). ובפחד יצחק מערכת גנבא שכן הוא „בגמרא דפוס פורטוגאל". כד הקמח מערכת בטחון (ע' עד) ובהערה לשם שכ"ה בריבנו יונה למשלי ג, ו. וראה שער האמונה בהקדמה ו, א. לקו"ת ואתחנן ז, א. סה"מ תרפ"ז ע' קכ. תש"ט ע' 110.

לגמרי כו', ויש שההודאה היא אצלו בבחי' הרגש שמתבטל בהודאה זו עד שפועל גם על הטבעי' שלו שכופה א"ע בעניני' הטבעי' שלו ע"י הרגש ההודאה שאתה הוא ה' אלקינו שזהו כללו' ההרגש דאלקו' ושיש לו מרא ורבון כו', דמשו"ז ה"ה כופה את הטבעי' שלו כו', ועם היות שזהו רק כפי' בפועל (היינו רק בכח ועוז בדרך הכרח כו'), מ"מ ע"י הביטול דהודאה הכפי' היא בנקל יותר שאינו כבד לו כ"כ לכופ' א"ע ואינו בהכרח כ"כ כו' וכללות ענין ההודאה הוא בהכרח שיהי' בכאו"א ומאן דלא כרע במודים לא יקום לתחה"מ²²⁸ שכשאינו בו גם בחי' הודאה אין בו שום טוב כלל כו', ולפעמים אמרו שדרתו נעשה נחש²²⁹ היינו כמו נחה"ק²³⁰ כו' כמו שהוא מצד הגוף בעצם שלא עפ"י העבודה וכנ"ל דגוף הוא כמו בע"ח ולכן במי שהוא מתנהג מצד הטבע דגוף בלבד הוא כבהמה ממש, והגוף צריך עבודה (וכמשי"ת שיש מעלות וחסרונות מצד הגוף בעצם מהותו) ומי שאין לו הביטול דהודאה בגופו הוא מצד נחה"ק כו'.

אמנם בכל א' גם בנשמות הגבוהות, ההתחלה היא בבחי' הודאה (היינו בעבודתו בתפלה בכל יום) דמיד בקומו משנתו אומר מודה אני כו'¹⁰⁴, וזה גופא יכול להיות בבחי' התגלות גדולה בנפש דבפקיחת עיניו והחזרת נשמתו אליו ה"ה יודע דה' נצב עליו²³¹, ומלא כל הארץ כבודו ית'²³² והוא שוכב לפני אדון כל חי, ופועל בו הביטול ממש. ומ"מ ה"ז בבחי' הודאה כו', היינו שאין בזה עדיין השגה אלקית רק בבחי' הודאה לבד כו', דלהיות ענין ההשגה בערכו ומהותו הוא באופן ומדריגה אחרת לגמרי, ואס מיא רופט השגה להיות נשמה גבוה (ואין הכוונה נשמה דאצי' או נשמה כללית, אלא בנשמה דבי"ע, ואפי' נשמה דעשי' ממש. רק שהיא כמו שבאה ע"י הלבושי', לבושי האב כו' מה שהאב נותן לבושי' לבנו כו'²³³) ואח"כ בברכת השחר, אינו רק העברת הזהמא שהרי לא נטמא ח"ו כ"א הוא הכנה אל התפלה, וכל הסדר דברכת השחר והקדמת התפלה הוא שמסדר עניניו בכל ענין וענין כמו שהוא במדריגתו ובהספירה המכוונת דיודע לכוין כל ענין במעמדו ומצבו האמיתי דיודע רזא דביתא, והכוונה בכל ברכה כמו שהיא בהספירות והיכלות העליונות כו', וכן הוא עולה ומתקרב אל סולם התפלה בהודאה דתפלה הדו להוי' דבשם הוי' הוא רק הודאה דלהיות הוי' מלך כו' הוי' ימלוך עבר הוה ועתיד, ובמדרי' העצמות אינו שייך ידיעה והשגה כלל

(228) ראה זח"ב ק, א. ח"ג קסד, א. וראה מאמרי אדה"ז כתובים ח"ב ע' רכח. אוה"ת חנוכה (ח"ה) תתקלז, א ואילך. סה"מ תרנ"ה ע' קיח ואילך.

(229) זח"ג שם. ב"ק טז, סע"א ובתוס' ד"ה והוא – שם, ב.

(230) = נחש הקדמוני.

(231) ע"פ ויצא כח, יג.

(232) ראה תניא רפמ"א (נו, סע"א).

(233) ל"ת להאריז"ל פ' וירא (ירושלים, תשמ"ח – ס, א). טעמי המצות פ' בראשית מצות

פריה ורביה (הוצאה הנ"ל – לז, א). תניא ספ"ב (ז, א).

כ"א בבחי' הודאה בלבד, והוא משיג הרבה מאד בהודאה זו להיות מובן אצלו הענין בכי טוב, וקראו בשמו, דבשמו ית' שהוא האור הכלול בזה שייך קריאה שהוא השבח וההילול, וכל העבודה שלו בהודאה זו הוא בהפלאת הענינים, וכמו זכר רחמיך וחסדיך²³⁴, והוא נותן תעצומת לעם²³⁵, דאל ישראל מה שייחד מלכותו ית' עלינו דוקא, ובנו בחר מצד הנשמה וגם מצד הגוף, והוא בעצמו נותן כח ותעצומת גם לעם שהם מדרי' הנמוכות לברך ולהלל לאלקים ית'. ומרגיש [זאת] בעצמו ומתבטל ושפל בעיני עצמו, ער דער הערט זאין נידעריקאייט, ומתוך תוכיות לבבו הוא מודה בהודאה גמורה אשרינו וטוב חלקינו שבנו בחר לעבדו ית'.

ואח"כ הוא בעבודה דבחי' רוח והוא בפסוד²³⁶ בחי' התפעלות המדות שבלב כו', ובכדי שיהי' התפעלות המדות ה"ז ע"י התבוננות דוקא (דהתפעלות המדות בלא התבוננות ה"ז דמיון שוא) ונשמה היא פנימי, ופנימי הרי כל עניניו בעבודה דוקא, ולזאת בכדי שיהי' התפעלות המדות בהתעוררות אמיתי הוא ע"י ההתבוננות דוקא, אך ההתבוננות הוא מבחי' השכל השייך אל המדות כו', והן בחי' חיצוני' המוחין דהיינו המוחין כמו שהן בבחי' עילה אל המדות והוא שנולד מזה התפעלות הלב כו', ועם היות שגם במוחו מתפעל בהענין המושג מ"מ העיקר הוא שנולד מזה התפעלות המדות שבלב כו', דבד"כ הוא ההתבוננות בההארה האלקי' שבבחי' התלבשו' בעולמות וכמו בענין התהוות יש מאין ואיך שואתה מחי' את כולם כו'²³⁷, דבזה יש השגות גדולות מאד תחלה בהכרחות הענין דהתהוות היש הוא מאין, דאין דבר עושה א"ע כו'²³⁸, דכאשר אנו רואין מציאות יש ומוגבל בהכרח שהוא נתהווה, דמה שמציאותו הוא מעצמותו אינו בבחי' מציאות דבר ואינו מוגבל (דמה שהוא מציאו' איך ימציא א"ע וא"כ הנמצא מעצמו אינו בבחי' מציאות כו') ומי יגביל אותו כו', וא"כ כאשר הוא מציאו' יש ומוגבל בהכרח שנתהווה כו', וגם שהרי מציאותו הוא מהרכבה²³⁹ וא"כ א"א להיות התהוותו מעצמו, ואנו רואין שהוא נפסד²⁴⁰, וא"כ בהכרח שהוא הוה כו', וג"ז מוכרח דהתהוות היש הוא מאין, שהרי א"א להיות יש מיש אלא א"כ שיהי' אין באמצע²⁴¹, וכמו שא"א להיות צמיחת התבואה מהגרעין רק כאשר נרקב

(234) תהלים כה, ו.

(235) שם סח, לו.

(236) נחמ" ט, ו.

(237) ראה האמונות והדעות להרס"ג מאמר א פ"א. חובות הלבבות שער א (שער היחוד)

פ"ה. פ"ו. וראה ספר החקירה להצ"צ ז, ב. סה"מ תרצ"ד ע' יז.

(238) ראה רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ד ה"א ואילך. ספר החקירה להצ"צ ד, ב ואילך.

סה"מ תרכ"ט ע' סג. המשך תער"ב ח"ג ע' א'תמב.

(239) ראה בבחי' בראשית א, כח. אוה"ת בראשית (ח"ו) תתרכ, ב. סה"מ תרכ"ז ע' תמה.

המשך מים רבים תרל"ו פל"ג (ע' מ). המשך תער"ב ח"א ס"ע צד-ה.

הגרעין, כי א"א להיות מיש א' עוד יש, ועיקר ההכרח הוא מזה שא"א להיות יש מיש עד אין שיעור¹⁶¹ (שה"ה מוגבל) ובהכרח שיהי' לו התחלה, והיינו שהתהוותו הוא מאין שאינו בבחי' יש כלל כו', וזהו שהתהוות הגשמי מן הרוחני הוא בדרך יש מאין דוקא, דההתבוננות והעמקת הדעת בזה איך שאין אלקי מהווה את היש ועומד בו תמיד להוותו וכמ"ש⁸⁰ לעולם ה' דברך נצב בשמים, והמחדש בטובו בכל יום כו'¹⁰², ה"ז עושה התפעלות גדולה בנפש וכללות קירוב נפשו לאלקו' כו'.

וזה כלל גדול בהתבוננות שיהי' ההרגש אלקי בכל ענין שמתבונן כו', דבשעה שעוסק בלימוד והשגת הענין הרי אז הוא רק ההשגה לבד לידע ולהשיג את הדבר, דאף שבעת לימודו בהענין לא מבעי שהוא במדרי' החכ' שנת"ל (בביטול שאר החושי' של הגוף שאינם מבלבלים אותו כלל) הנה הוא יודע שהוא חכמתו ית' שאין לה חקר ויש לו טהרת הלב והכנה גדולה בטהרת המח' ושעבוד כלי מוחו, ומ"מ הרי עיקר התעסקותו הוא בהשגת וידיעת הענין לתכליתו בהשגה גמורה לעמוד על הענין כמו שהוא מובן ומושג על בוריו ממש, מבלי הניח איזה דבר והעלם וקושי' על הענין מפאת השכל, ועם היות שהתעסקותו הוא בענין אלקי וחכמה אלקות ומ"מ הרי העיקר הוא ההשגה והידיעה, אבל כאשר מתבונן בזה עם היות שזהו ג"כ השגה דוקא צ"ל בזה ההרגש האלקי, והיינו שכללות התעסקות שלו הוא בענין אלקי, וזהו שההרגש אלקי מקיף אותו בכללות בעת ההתבוננות כו' (וכמשנת"ל בענין רוממות אל, שהוא הנושא כללי שבתפלה שפועל הכריתה דמקיף דקלי' כו' כן הוא שההרגש האלקי מקיף אותו בכללות, ופועל בו העילוי והקירוב ביותר, ואס ער איז א' שייך להענינים הנעלים, אז זיי זאהלין נרגש ונתקבל וערין אצלו בדרך ממילא, שהוא בדרך גילוי מלמעלה, בגילוי חסד העליון ב"ה, אמנם זהו בכללות) ובפרטיות הוא הרגש הענין האלקי שמתבונן בו וכמו בהאור האלקי המהווה מאין ליש כו', שהרי יש כמה מדרי' באלקות ויש מדרי' שאינם בבחי' מקור ליש וההארה האלקי' היא בבחי' מקור ליש כו', וע"כ מוכרח בהתבוננות שיהי' העמקת הדעת והוא להעמיק בכל ענין לידע איך ומה הוא שזהו כמו הסתכלות בעצם הענין איך הוא שע"ז דוקא הוא קליטת הענין במוחו שנגרש הענין במוחו ונרגש בחי' הפנימי' שבהענין והוא האלקות שבההשגה כו' (והו"ע חוש החסידות שבהשגה המבו' בקונט' ההתפעלות²⁴⁰) וכמשנת"ל בענין הדעת שנכנס בעומק ופנימיות החו"ב דוקא שע"י הדעת הוא מתקשר בהענין היינו בפנימיות הענין של המושכל ההוא, וע"י הדעת הוא שנכנס פנימיות הענין ונקלט ונקבע במוחו להרגישו ממש, דכמו שהוא מאיר לו בפנימיות מוחו, וכמו"כ הוא זה דע"י העמקת הדעת דההתבוננות זו ה"ז עושה התפעלות בנפש וקירוב נפשו לאלקו' כו', ובד"כ ה"ז מקרב את

הדברים הגשמי' לאלקות, דע"י אמיתי' ההשגה וההתבוננות הזאת איך שהדבר הגשמי אינו דבר בפ"ע כ"א הוא התהוות מאין אלקי המהווה אותו כו', הנה הגשמי גופו אינו נתפס אצלו בגשם כ"כ כי רואה בו ענין אלקי כו', ומכ"ש שאין אצלו בחי' החומריות בענינים הגשמי' כו', וזהו ההתבוננות בכללות ענין ההתהוות יש מאין כו'.

ל"ז) והנה אח"כ צריכים להתבונן באופן ההתהוות והיינו שזהו מהארה אלקי' שירדה ממדרי' למדרי' בריבוי השתל' עד שיהי' בערך להיות מקור ליש כו', דבפרטי ההתבוננות בזה צריך להתבונן בהשתל' המדרי' דע"ס דאצי' בחי' חב"ד וחג"ת כו', איך שמזה א"א להיות עדיין התהוות העולמות כו' דעם היות שזהו ג"כ ירידה מאוא"ס המאציל ב"ה דזהו כללות ענין האצי' שנא' ע"ז²⁴¹ וירדתי ואצלתי כו', ומ"מ ה"ז עדיין בחי' גילוי אור בבחי' קירוב כו', (והיינו שהן מקבלים מאוא"ס ב"ה בבחי' קירוב בבחי' גילוי ההעלם כו', וכן ההשפעה שלהם הוא בבחי' קירוב כו'), ומה שמקבלים בבחי' קירוב ה"ז בב' ענינים הא' שאצילות שלהם הוא בבחי' קירוב בדרך עו"ע דהיינו גילוי ההעלם כו', והב' דהמשכת אוא"ס בהם הוא בבחי' קירוב וגילוי כו', וכדאי' בע"ח²⁴² דאוא"ס מאיר בכו"ח²⁴³ בקירוב מקום ובבניה בבחי' ריחוק מקום ובז"א דרך חלון כו' כ"ז הוא בבחי' קירוב דהיינו שהאור מאיר בהם בגילוי כו' (וכן ההשפעה מהם הוא בבחי' קירוב בבחי' גילוי אור כו'), רק כאשר נשתלשל ממדרי' למדרי' עד שנאצלה בחי' המל' שהיא בבחי' ריחוק (הן בקבלתה והן בהשפעתה כו', שהרי אצי' המל' אינו בדרך עו"ע כ"א בבחי' נבדל כו'²⁴⁴ וכמשנת"ל דשרש המל' הוא מבחי' לא ידע בדרך הבדלה דוקא וכו"ל, וכן קבלתה מאוא"ס אינו בבחי' קירוב כו', והגם דאי' בע"ח²⁴² דבמל' ההמשכה היא בדרך נקב שזהו בחי' מיעוט לבד כנודע, הנה להיות שהמל' אצילותה הוא בבחי' ריחוק גם האור הנמשך אינו בבחי' גילוי ממש כו'. וזהו הפרש בין בחי' מל' למדרי' העליונות וכמו בחי' בינה דהמשכת האור בבניה הוא בריחוק מקום, מ"מ ה"ז בבחי' קירוב דהיינו דהאור המאיר בה הוא בבחי' גילוי בה כו', וכמו"כ הוא בז"א כו', והיינו דלהיות עצם האצילות שלהם בבחי' קירוב ע"כ האור בהם בבחי' גילוי כו', משא"כ בבחי' מל' שהאצילות שלה היא בבחי' ריחוק ע"כ גם המשכת האור במל' אינו בבחי' גילוי ממש כ"א שמתעלם בה כו', וכן השפעתה הוא בבחי' ריחוק כו'), דמזה יכול להיות

(241) בהעלותך יא, יז (בדילוג). וראה תו"א וירא יד, א. המשך תער"ב ח"ב ע' תשצב.

(242) שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א. וראה שם פ"ג. ספי"ד. שער מז (שער סדר אבי"ע)

פ"א. וראה מאמרי אדה"ז ענינים ע' לג ואילך. ובהמ"מ שם.

(243) = בכתר וחכמה.

(244) ראה מאמרי אדהמ"צ קונטרסים ע' שיג ואילך. המשך תער"ב ח"ג ע' א'ריד ואילך.

סה"מ תרפ"ט ע' 14 ואילך. וש"נ.

ההתהוות כו' (דההתבוננות פרטי' בזה הנוגע בענין ההתבוננות בהתהוות העולמות הוא בענין ההשתל' ממדרי' עד שיהי' התהוות המל' שצ"ל דוקא ע"י הקדמת בחי' חו"ב וז"א כו', וכמו עד"מ²⁴⁵ דבור האדם שהוא ההתגלו' אל הזולת מפני שהאותיות מורגשים והאור מצומצם כו', הרי בכדי שיהי' התגלות הדבור ויהי' האור המתלבש בדבור צ"ל סדר ההשתל' דשכל ומדות, שהרי התגלות הרצון א"א לבא בדבור (ובא בקול פשוט דוקא²⁴⁶) והעיקר בזה דבכדי שיהי' הדיבור דיבור מסודר הוא ע"י שבא בהשתל' ובהתלבשות בחי' המח' שקדום לדיבור, ולכן אנו רואין בהתגלות איזה מדה וכמו האהבה או היראה, מתעלם הדיבור שאינו יכול לדבר כלל וכמו שנראה במוחש, ומכ"ש התגלות הרצון שא"א שיביא בדיבור, רק כשבא בתחלה בשכל ודוקא בשכל פרטי היינו כשהשכל בא בפרטי' כו', ואח"כ במדות, וכידוע דלצורך הדבור צ"ל מדות והוא שירצה בהענין וירצה לדבר כו', ואז בא התגלות הדבור כו'. וכמו"כ הוא הדוגמא למעלה דבכדי שיהי' בחי' המל' צ"ל תחלה השתל' בחי' חו"ב כו', ואח"כ הוא התהוות בחי' המל' שהיא בחי' התנשאות שהוא בחי' הכתר מל' שהיא הארה נבדלת כו' כנ"ל).

אמנם ג"ז צריכים להבין איך שבמל' דוקא יש כח עליון יותר מבחי' עצמות וע"כ בחי' המל' מהווה מאין ליש כו', דשרש המל' הוא בבחי' עצמות אוא"ס ב"ה ונמשך כח הא"ס במל' וע"כ בחי' המל' דוקא מהווה מאין ליש כו', וכח הא"ס שבמל' הוא ג"כ שנמשך ממדרי' למדרי' עד שיהי' בקירוב אל היש (והוא שהיש יתפוס מקום והו"ע הרצון בהתהוות מציאות היש ממש כו', והנה גם במדרי' שלמעלה מאצי' והיינו בחי' כ"ע²⁴⁷ הוא ג"כ הרצון בהתהוות היש, אך לגבי מדרי' זו בחי' יש נאצל ה"ז ג"כ בחי' יש לא דוקא יש נברא כו', אך בבחי' רצון זה היש הנברא אינו תופס מקום שם רק לבחי' יש נאצל יש שם תפיסת מקום להיות הרצון ביש נאצל, אבל יש נברא אינו תופס מקום להיות בו הרצון כו', והיינו לפי שזהו רצון גלוי ע"כ יש בו חילוקי מדרי', דהנה בהרצון הנעלם שלמעלה מהרצון דכ"ע וכמו בחי' הרצון ומחה"ק דא"ק כו' שם הכל שוין יש הנאצל ויש הנברא כו', והרצון הוא על הכל ומשו"ז נתהווה שם הכל, והכל בהשוואה כו', אבל בבחי' כתר דאצי' להיותו רצון פרטי יש בזה חילוק דהיש נאצל תופס מקום ויש הנברא אינו תופס מקום כו', ובכדי שיהי' הרצון בבחי' יש נברא זהו מבחי' המל' דוקא שזהו ג"כ ע"י ירידת הרצון ממדרי' למדרי' עד שיהי' בבחי' רצון ביש נברא כו' וגם זאת שיהי' בחי' אור כזה שיוכל להיות ממנו התהוות היש כו' והיינו בחי' הארה מצומצמת ונבדלת כו') אך יש בזה דוקא כח

(245) ראה אוה"ת שמיני (ח"ב) ס"ע תסט.

(246) ראה לקו"ת נצבים מד, ב ואילך. המשך תער"ב ח"א ע' ככו.

(247) = כתר עליון.

א"ס עליון יותר שיהי' מזה התהוות היש בבחי' התחדשות דבר כו', שהרי עיקר ההתחדשות הוא בהתהוות היש דוקא²⁴⁸, ויש בזה כח א"ס עליון יותר כו' (וזהו סבת בחי' הקירוב דבחי' מל' ובחי' הריחוק וההתנשאות כו', ופי' הקירוב דמל' אין הכוונה בחי' השפעה בקירוב דמל', כ"א הקירוב מה שהיש תופס מקום להיות בו רצון כו', והרי המל' הוא בבחי' הרוממות וההתנשאות ואיך תופס מקום היש כו', וזהו מפני שכח הא"ס שבמל' בא ממדרי' למדרי' עד שיהי' בבחי' קירוב כו', וע"כ מצד הא"ס שבמל' ה"ה בבחי' רוממות ומצד הירידה וההמשכה ממדרי' למדרי' ה"ה בבחי' קירוב כו', וכמו המלך שהוא בקירוב אל העם שהן תופסים מקום להיות מלך עליהם ומ"מ הוא בבחי' התנשאות עליהם כו').

ויתבונן עוד באופן ההתהוות דבכדי שיהי' מציאות יש ממש צ"ל בחי' קירוב אל היש עוד יותר מבחי' הרצון הנ"ל והו"ע התלבשות כח הפועל בנפעל, והוא שמתלבשים כבי' (בל"א²⁴⁹ מיא טוט זיך אָן אין דעם) לפעול ההתהוות כו', שזהו קירוב יותר אל היש מן הרצון שזהו רק מה שרוצים בהדבר, אבל כשמתלבשים בזה ה"ז בקירוב הרבה יותר כו', והוא שלצורך התהוות היש היינו בכדי שיהי' מציאות יש ממש זהו ע"י ההתלבשות שמתלבשים בזה, דבכדי שיהי' בחי' יש שזהו בבחי' אין ערוך לגבי המהווה דהיינו מהות אחר כו' זהו דוקא ע"י שמתלבשים בזה לפעול ולהוות כו', כי איך יהי' התהוות מהות אחר שלא בדרך התלבשות לפעול אותו המהות (אם לא שהוא בדרך סבה לבד, שזהו במדרי' עליונות וכמו כל אשר חפץ ה' עשה כו'²⁴⁹, אבל בבחי' מל' שהיא בבחי' קירוב אל היש והיינו הרצון בהתהוות היש כנ"ל, אין זה רק בדרך סבה כו'), וההתהוות שבדרך ממילא אין זה בבחי' יש ממש כו', וכידוע²⁵⁰ בענין ברא ונבראו, דונבראו הוא שנתהווה בדרך ממילא אין זה בבחי' יש ממש כו', דנבראים גופא גבי צבא מעלה כתי'²⁵¹ כי הוא צוה ונבראו כו', וכת'²⁵² ויעמידם לעד לעולם חק נתן ולא יעבור והיינו שהן כפי רצון המהווה בהם ואין בהם צד פירוד כו', לפי שאין בבחי' יש ממש כו', ובכדי שיהי' בבחי' יש ודבר נפרד זהו ע"י התלבשות דוקא כו', והיינו שהכח האלקי המהווה את היש הוא בבחי' התלבשות כבי' (אָן גיטאן) בהתהוות זאת כו', והנה לאחר זה שהאין בבחי' התלבשות ממש, דלולי זאת הרי לא יהי' מציאותו האמיתי, הנה מ"מ הוא (האין האלקי) בבחי' הבדלה ממנו בבחי'

248 ראה אמרי בינה שער הק"ש פ"ב (כג, ב ואילך). המשך תער"ב ח"ב ע' תרמה ואילך. סה"מ עטר"ת ע' קעט. תרפ"ה ע' קכח. ד"ה הבאים ישרש יעקב תרצ"א (נדפס בקונ' בפ"ע – קה"ת, תשס"ד).

249 תהלים קלה, ו. וראה תו"א מקץ מא, ד ואילך.

250 ראה תו"א מג"א צו, ג. לקו"ת פ' ראה כ, סע"ג. כו, ד. שה"ש יד, ג. סה"מ תש"ח ע' 153 ואילך.

251 שם קמח, ה.

252 שם, ו.

הסתר והעלם הבורא מהנברא כו'²⁵³, וצ"ל דענין זה שהבורא מתעלם מהנברא אין זה רק בבחי' התעלמות בבחי' לבושים המעלימים כ"א שהוא בבחי' הבדלה ממנו כו', כי בהתעלמות בלבושים יהי' באיזה לבושים שיהי' גם בבחי' מסכים ופרסאות יש בזה איזה קצת גילוי כו', ולהיות שהרוחני מובדל בערך מן הגשמי שאין ערוך ביניהם כלל הנה כשיהי' איזה גילוי קצת לא יהי' התהוות היש בבחי' יש ממש כו', וע"כ א"א שיהי' התהוות הגשמי מן הרוחני בבחי' התעלמות כזאת שמתעלם בלבושים (דהתעלמות כזאת שייך בבחי' החיות המתלבש בתוכם להחיותם שבאמת הוא בבחי' חיות מורגש בנבראים כו', אבל לא בהתהוות כו') כ"א שהוא בבחי' הבדלה מהגשמי כו'²⁵⁴, וזהו שהתהוות היא בדרך אין ערוך ובבחי' התחדשות גם לגבי הכח הפועל כו'²⁵⁵ ונמצא דעם היות שהוא בבחי' קירוב אל היש להוותו וכמו בראשית ברא אלקים²⁵⁶ בבחי' התלבשו' כח הפועל בנפעל כו', ומ"מ הוא בבחי' הבדלה ממנו כו', וזהו מה שהכח פועל²⁵⁷ שפועל ההתהוות הוא בדרך ציווי והכרח כו', וכמו בכל הע"מ²⁵⁸ דכתי'²⁵⁹ ויאמר אלקים יהי אור, יהי רקיע²⁶⁰ כמלך שגוזר אומר כו'²⁶¹ (והו"ע עשי' ל' הכרח כו'²⁶²) וכמ"ש כי הוא אמר ויהי הוא צוה כו'¹⁶³, ומ"מ הוא בבחי' התלבשות ולעולם הוי' דברך נצב בשמים⁸⁰ להוותו כו' ומ"מ הוא בבחי' הבדלה כו', וזהו ההפלאה בענין ההתהוות שעם היות שהוא בדרך התלבשות בהנפעל והוא בכדי שיהי' מציאות יש, דא"א שיהי' בבחי' יש ממש כ"א ע"י התלבשות דוקא וכנ"ל בענין ברא ונבראו כו', ומ"מ הוא בבחי' הבדלה מהם שזהו ג"כ לצורך הישות של הנברא שאם הי' בבחי' התלבשות ממש לא הי' הנברא בבחי' יש כלל כו'.

ועוד זאת יתבונן איך ואתה מחי' את כולם²³⁶ שמתלבש בכל העולמות והנבראים להחיותם כו', דבאמת כח ההתהוות ובחי' החיות הן ב' מדרי' בבחי' מל', דבחי' החיות זהו בחי' השפעה בקירוב דבחי' מל' והיינו בחי' ההארה המתצמצם

(253) ראה קו"א קנח, א. סה"מ תרכ"ט ע' קנט ואילך. עת"ר ע' נד. וראה סה"מ מלוקט ח"ה ע' קט.

(254) ראה סה"מ מלוקט ח"ה שבהערה 252.

(255) ראה המשך תער"ב ח"ב ע' תרסא.

(256) בראשית א, א.

(257) שחכח פועל: כ"ה בגוכתי"ק. ואוצ"ל: שכח הפועל (בהמשך תער"ב שבהערה 1: וכמ"כ בבחי' כח הפועל).

(258) = העשרה מאמרות.

(259) שם, ג.

(260) שם, ו.

(261) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ז ע' שיא. סה"מ קונטרסים ח"א ער, ב.

(262) ראה לקו"ת בחוקותי מח, א. אוה"ת תשא (ח"ו) ע' איתתצג. סה"מ תרע"ח ע' קצב.

תרצ"ט ע' 191.

להתלבש בעולמות ונבראים להיות בהם בבחי' חיות בגילוי הנרגש בנבראים כו' (ובאור וגילוי זה שייך ענין ההתלבשות בלבושים המעלימים על האור כו', וכללות ההתעלמות פועל שיהי' רק הרגש מציאות האור ולא מהותו כו') ובוה יש כמה חילוקי מדרי' באופן הגילוי ובאופן ההרגש האלקי בפרטי העולמות והנבראי' כו', שמזה נעשה התפעלות והתגלות המדות ביותר.

ועפ"ז יובן ג"כ מ"ש: ואני תפילתי לך הוי' כו' דדוד להיותו למטה בגוף הי' מרכבה ממש לאלקות במדרי' המל' והשיג בשרשה ומקורה בבחי' רדל"א שהוא בבחי' לא ידע ומאחר דלא ידע בעצמו דכבי' שהוא בעצמו אינו משיג מה שיש בו והוא שרש בחי' המל' שהיא הארה נבדלת והיא דוקא בכחה להוות יש מאין שיהי' בבחי' התלבשות וקירוב ובבחי' הבדלה וריחוק שהיש אינו משיג את מקורו שהוא הכח האלקי, אמנם ע"י התפלה שהו"ע ההתחברות נעשה השלימות בבחי' מל' בבנין הע"ס והיינו הט"ס שירדו ועוד יותר שע"י הכתר מל' נמשך בחי' אתפשטותא שלימותא דכולא, וזהו תפילתי לך הוי' שהוא ההתחברות והעלי' בבחי' שרש המל' שהוא בבחי' העצמות ולזאת הוא עת רצון כמו הרבים ממש, ולהיות כן אלקים ברב חסדיך ע"י התפלה הוא התחברות הנה"ב והנה"א שיהי' בבחי' אד"ם א' ד"ם, שההתהוות הוא ע"י הצמצום, אמנם ע"י העבודה הנה אלקים ברב חסדיך שגם הצמצום הוא בשביל הגילוי ולאחר שנמשך האור הנה אדרבה ע"י הצמצום נמשך גם עצם האור, דשרש הצמצום הוא בבחי' העצמות יותר מכמו כח הגילוי, ועוד זאת עננו באמת ישעך שע"י התפלה שהוא התחברות הנשמה שבגוף עם עצם הנשמה שלמעלה שהיא מדרי' האמת שבנשמה אז הוא ישעך שהוא הישע העצמי שהוא מעצומ"ה ית' והוא ענני שהוא הגילוי בהארת הנפש המתלבש בגוף שיאיר בגילוי, וזה הי' בקשת דוד דוקא לפי שכמו שהי' למטה הי' בבחי' מרכבה לבחי' מל' ממש, וזהו שלא הלכתי בגדולות ונפלאות שהם בבחי' חכ', חכ' ידיעא ואנת הוא חכים ולא בחכ' ידיעא שהיא חכ' דאצי', ובחי' מל' שרשה במדרי' העצמות יותר שהוא בחי' רדל"א, וזהו תפילתי לך הוי' ואז ענני באמת ע"י מדרי' אמת שבנשמה שהוא בחי' נשמה לנשמה האלקות שבנשמה הוא ישעך ממש.

מוקדש לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
מהרה יגלה אבי"ר

לז"נ

שליח כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א למדינת הודו
מחלוצי פעילות חב"ד במזרח הרחוק
הרה"ח הרה"ת ר' נחמן רפאל שמחה בן ר' עזרא אבשלום
נחמנסון

זכה לקשר רבים לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

"והקיצו ורננו שוכני עפר" והוא בתוכם

בגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!